Annus IX - Vol. IX Die 1 Octobris 1917 Num. 10

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA BENEDICTI PP. XV

APOSTOLICAE SUB PLUMBO LITTERAE

OPPIDUM BRENTWOOD IN EPISCOPALEM CIVITATEM ERIGITUR ET IN EO SEDES EPISCOPALIS CONSTITUITUR NOVAE DIOECESIS IN ANGLIA NUPER ERECTAE.

BENEDICTUS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Universalis Ecclesiae procuratio, Romanis Pontificibus credita, illos admovet ut novas in orbe catholico dioeceses constituant, quum id ad maiorem dominici gregis utilitatem cedere videatur.

Cum igitur ad incrementum religionis et ad maius animarum bonum opportunum et necessarium visum sit ut latissima Westmonasteriensis archidioecesis, in Anglia, in duas partes divideretur novaque et distincta dioecesis efformaretur, Nos, de consensu dilecti filii Nostri Francisci tituli S. Pudentianae S. R. E. Cardinalis Bourne, hodierni archiepiscopi Westmonasteriensis, suppleto insuper, quatenus opus fuisset, aliorum, quorum interest vel sua interesse praesumeret, consensu, ex consulto quoque Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium S. Congregationis Consistorialis Patrum, Comitatum seu Provinciam civilem, cui nomen *Essex,* a dioecesi Westmonasteriensi distraximus atque divisimus et in propriam ac distinctam dioecesim constituimus et suffraganeam Metropolitanae Ecclesiae Westmonasteriensi statuimus ac decrevimus.

Imminente autem Consistorio diei vigesimae secundae mensis martii currentis anni Domini millesimi nongentesimi decimi septimi, ne res infecta diu remaneret et beneficium differretur, Nos in novae dioecesis Administratorem Apostolicum, usque dum de nova sede et Cathedrali Ecclesia deligenda aliisque determinandis opportuna consilia susciperentur, dilectum filium Bernardum Ward, collata eidem in memorato Consistorio Episcopali dignitate una cum titulari Ecclesia Lyddensi, deputavimus.

In praesenti vero cum iidem Archiepiscopus Westmonasteriensis et Administrator Apostolicus censuerint optimum consilium esse, sedem episcopalem novae dioecesis in civitate *Brentwood* collocare, Cathedralem Ecclesiam in ea constituere, ab eaque nomen novae dioecesis indicare, Nos, omnibus mature perpensis, de Apostolicae potestatis plenitudine, memoratum oppidum *Brentwood* in civitatem episcopalem erigimus et in eo sedem episcopalem constituimus, cum omnibus iuribus et privilegiis quibus ceterae sedes Episcopales in Anglia gaudent.

Quod vero attinet ad novae dioecesis regimen et administrationem, ad novi Episcopi eiusque in Episcopatu successorum potestatem, auctoritatem, attributiones, officia, iura ac munia, item ad clericorum et fidelium iura ac onera, aliaque huiusmodi, servanda iubemus, quae Sacri Canones et praecipue Tridentinum Concilium statuunt ac praescribunt: sartis tectis ceteris declarationibus deinceps a S. Sede editis servatisque de iure servandis, sicut in ceteris omnibus Angliae dioecesibus.

Fines insuper novae Brentwoodensis dioecesis eos volumus et decernimus esse, quos nunc habet Comitatus civilis, seu Provincia, cui nomen *Essex*.

Ad novam denique Cathedralem Ecclesiam Brentwoodensem eumdem Venerabilem Fratrem Bernardum Ward transferimus eique in Episcopum praeficimus et pastorem ipsumque proinde a vinculo, quo titulari Ecclesiae Episcopali Lyddensi tenetur, absolvimus.

Quae autem hisce Litteris, Apostolica auctoritate, a Nobis decreta sunt, nulli hominum, ullo unquam tempore, infringere aut iis repugnare vel quomodolibet contraire liceat. Si quis, quod Deus avertat, hoc attentare praesumpserit, sciat obnoxium se evasurum esse poenis a sacris canonibus contra obsistentes exercitio ecclesiasticae iurisdictionis statutis. Ad haec autem exequenda deputamus eumdem Cardinalem Archiepiscopum Westmonasteriensem, eidem necessaria huic negotio facultates tribuimus, etiam subdelegandi alium virum, in ecclesiastica dignitate constitutum, ac definitive sententiam dicendi de quavis occurrente difficultate, vel oppositione, imposito onere Romam ad Sacram

Congregationem Consistorialem infra sex menses, fidem, authentica forma exaratam, absolutae executionis huius mandati transmittendi. Decernimus denique has praesentes litteras valituras contrariis quibuslibet, etiam peculiari et expressa mentione dignis, minime obstantibus.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Domini MCMXVII, die XX mensis iulii, Pontificatus Nostri anno tertio.

Loco ✠ Plumbi

O. CARD. CAGIANO DE AZEVEDO, *S. R. E. Cancellarius.*

✠ C. CARD. DE LAI, Ep. Sabinen. *S. C. Consistorialis Secretarius.*

Reg. in Canc. Ap., vol. XV, n. 40.

M. RIGGI, *a tabulario C. A.*

MOTU PROPRIO

COMMISSIO INSTITUITUR AD CODICIS CANONES AUTHENTICE INTERPRETANDOS

BENEDICTUS PP. XV

Cum iuris canonici Codicem, fel. rec. decessoris Nostri Pii X iussu digestum, non multo ante, exspectationem totius catholici orbis explentes, promulgaverimus, Ecclesiae bonum ipsiusque natura rei profecto postulant ut, quantum fieri potest, caveamus, ne aut incertis privatorum hominum de germano canonum sensu opinionibus et coniecturis, aut crebra novarum legum varietate, tanti operis stabilitas in discrimen aliquando vocetur. Quapropter propositum Nobis est utrique incommodo occurrere; quod ut efficiamus, Motu proprio, certa scientia atque matura deliberatione Nostra, haec quae infra scripta sunt statuimus atque decernimus:

I. Exemplum decessorum Nostrorum secuti, qui decretorum Concilii Tridentini interpretationem proprio Patrum Cardinalium coetui commiserunt, Consilium seu *Commissionem,* uti vocant, constituimus, cui uni ius erit Codicis canones authentice interpretandi, audita tamen, in rebus maioris momenti, Sacra ea Congregatione cuius propria res sit, quae Consilio disceptanda proponitur. Idem vero Consilium constare volumus ex aliquot S. R. E. Cardinalibus, quorum unus coetui praesit, Auctoritate Nostra et successorum Nostrorum deligendis; his accedent tum

vir probatus, qui sacri Consilii erit ab Actis, tum aliquot Consultores ex utroque clero iuris canonici periti, eadem Auctoritate designandi; sed Consilio ius erit Consultores quoque Sacrarum Congregationum, pro sua quemque re, sententiam rogandi.

II. Sacrae Romanae Congregationes *nova Decreta Generalia* iamnunc ne ferant, nisi qua gravis Ecclesiae universae necessitas aliud suadeat. Ordinarium igitur earum munus in hoc genere erit tum curare ut Codicis praescripta religiose serventur, tum *Instructiones,* si res ferat, edere, quae iisdem Codicis praeceptis maiorem et lucem afferant et efficientiam pariant. Eiusmodi vero documenta sic conficiantur, ut non modo sint, sed appareant etiam quasi quaedam explanationes et complementa canonum, qui idcirco in documentorum contextu peropportune afferentur.

III. Si quando, decursu temporum, Ecclesiae universae bonum postulabit, ut novum generale decretum ab aliqua Sacra Congregatione condatur, ea ipsa decretum conficiat, quod si a Codicis praescriptis dissentiat, Summum Pontificem de eiusmodi discrepantia moneat. Decretum autem, a Pontifice adprobatum, eadem Sacra Congregatio ad Consilium deferat, cuius erit, ad Decreti sententiam, canonem vel canones redigere. Si decretum e praescripto Codicis discrepet, Consilium indicet cuinam Codicis legi nova lex sufficienda sit; si in decreto res vertetur de qua Codex sileat, Consilium constituat quo loco novus canon vel novi canones sint in Codicem inserendi, numero canonis, qui proxime antecedit, *bis, ter,* etc. repetito, ne canon sede sua moveatur ullus aut numerorum series quoquo pacto perturbetur. Quae omnia, statim post Sacrae Congregationis Decretum, in *Acta Apostolicae Sedis* referantur.

Quae Nobis videmur utiliter in hac causa decrevisse, ea omnia et singula, uti decreta sunt, ita rata et firma esse et manere volumus ac iubemus: contrariis non obstantibus quibuslibet.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die XV mensis septembris anno MCMXVII, Pontificatus Nostri quarto.

BENEDICTUS PP. XV

EPISTOLAE

I

AD FELICEM S. R. E. CARD. DE HARTMANN, ARCHIEPISCOPUM COLONIENSEM, AC CETEROS ARCHIEPISCOPOS ET EPISCOPOS QUI NUPER AD ANNUUM COETUM FULDAM CONVENERUNT.

Dilecte fili Noster ac venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. — Graves inter amaritudines quibus animus Noster calamitosis hisce tempestatibus magis magisque in dies angitur, singulare Nos quidem solatium habuimus ex communi epistola quam, ad B. Bonifatii sepulcrum pro annuo coetu congregati, Nobis nuperrime dedistis. Etenim, veluti consultationum vestrarum primitias, ea Nobis aperire studuistis, quibus nihil foret Patris cordi iucundius, nihil filiorum amori magis consentaneum. Ac primum placuit vobis, dilecte fili Noster et venerabiles fratres, litteris plausum facere quibus populorum bellum gerentium moderatores ad aequam diuturnamque pacem, relictis armis, pertractandam, ineundam, vehementer cohortati sumus; simulque polliciti estis vos operam daturos ut pro viribus, praecipueque vestris vestrorumque fidelium precibus, paciferis conatibus Nostris opem feratis. Iuris deinde Canonici Codicem, qui a Decessore Nostro ven. rec. Papa Pio X, feliciter inchoatus digestusque fuerat, a Nobis absolutum editumque fuisse gavisi estis, eundemque non solum peculiari reverentia e manibus Nostris suscepisse confitemini, verum etiam, id quod est Nobis maxime gratum, omni vos studio acturos ut sacerdotes vestri plenius in dies noscant ac in suos populorumque mores deducant, spondetis. Neque vero ea silentio praetereunda existimastis, quae de sacra praedicatione rite peragenda nuper tradidimus; cumque litterae vestrae obtestentur vos enixe curaturos ut ea religiosissime observentur, quae de verbi divini praeconio a Nobis praescripta sunt, maximum inde fructum Nos expectare sciatis. Haec autem omnia cum luculenter ostendant voluntatem animumque Nostrum recte vos penitusque comprehendisse, eademque fideliter amanterque prosequi, nihil poterat esse quod magis probaremus. Vobis igitur summopere gratulamur, itemque laetamur quod, Patris beneficiorum vel minimorum memores, de oleo etiam gratias persolveritis, quod pro dioecesibus vestris, ad sacros ritus

explendos, transmitti iussimus; laetamur insimul, animadvertentes quod tenue hoc donum vobis causam suppeditaverit, precum Deo adhibendarum, ut Ipse oleum consolationis ac roboris Nobis rependat, quod et plagas cordis leniat et vires in adversis adiiciat. Praecipuam autem consolationem unde hisce temporibus expectemus facile percipietis. Quam ob rem pergite, una cum populis vestris poenitentia precibusque iram mitigare divinam, atque Nobiscum deprecari ut supra mundum universum, immani bello tamquam igneo cruentoque gurgite absorptum, niveam columbam, olivae ramum ore ferentem, omnipotens Deus de caelo tandem demittere festinet. Haec itaque vota nuncupantes et fausta felicia vobis vestrisque coetibus deprecantes, filialem, quo flagratis, amorem paterna dilectione rependimus, vobisque nec non uniuscuiusque vestrum clero ac fidelibus apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die VII septembris anno MCMXVII, Pontificatus Nostri quarto.

BENEDICTUS PP. XV

II

AD R. P. D. IULIUM MAURITIUM, EPISCOPUM SEDUNENSEM, CETEROSQUE HELVETIAE EPISCOPOS, DE COMMUNI EPISTOLA, OBSEQUII AMORISQUE PLENA, GRATIAS PERSOLVENS.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. — Redditae sunt Nobis communes Vestrae litterae, quas cum legeremus, amorem in vos Nostrum augeri sensimus, pristina gratificandi proposita magis magisque confirmari, spem denique ali vel uberiorem in posterum beneficiorum segetem tot miseros in Christo filios opera atque industria Nostra percepturos.

Gratias Nobis agentes de multiplici cura, qua captivos milites toto hoc belli tempore complexi sumus, iuvit vos expertem caedis Helvetiam « pacis insulam » nuncupare, venusto sane nomine eodemque meritissimo.

Nos hospitalem terram vestram « pulcherrimum caritatis theatrum » malumus dicere; eamdemque laudem eo libentius tribuimus, quo effusius generosam Helvetiorum virtutem novimus Paternae caritatis Nostrae sese comitem praebuisse.

Ipsos autem grati animi sensus, quos ob nuperrima apostolicae providentiae testimonia diserte peramanterque significastis, vix opus est dictu Nos iucunde admodum affecisse; non quod humanam benefaciendo laudem quaeramus, sed quia certum e plausu vestro testimonium hausimus haud parvos iam hinc fructus labores Nostros consequutos esse.

Id potissimum laetantes, grates de oblatis officiis persolvimus maximas, et ne vestra pietas paternae Nostrae dilectionis pignore careat, apostolicam benedictionem, caelestium auspicem munerum, vobis omnibus, venerabiles fratres, et gregibus unicuique vestrum traditis, perlubenter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die x septembris an. MCMXVII, Pontificatus Nostri quarto.

BENEDICTUS PP. XV

ACTA SS. CONGREGATIONUM

SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS

I

FLORENTINAE ET FAESULANAE

CIRCUMSCRIPTIO FINIUM DIOECESANORUM AC PAROECIALIUM

DECRETUM

Cum aliquo abhinc tempore exorta sit controversia inter paroeciam florentinam vulgo *Cercina* et paroeciam faesulanam vulgo *Maccioli* ob fines quibus praedictae paroeciae, immo ipsae dioeceses Florentina ac Faesulana ab invicem seiunguntur, Ssm̃us Dominus Noster Benedictus Pp. XV, consentientibus hodiernis Florentino et Faesulano Ordinariis, ad omnem dubitationem eximendam et futurae contentionis occasionem tollendam, certa scientia ac matura deliberatione, de plenitudine apostolicae potestatis, haec, quae sequentur, statuit et decrevit.

Iisdem manentibus finibus, quos utraque dioecesis ex iure vel facto possidet, limites inter archidioecesim Florentinam et dioecesim Faesulanam constituet via vulgo *Strada Bolognese* usque ad initium viae vulgo *Uccellatoio*. Tribuatur tamen seu servetur paroeciae faesulanae loci *Maccioli* iurisdictio in villulas prope oratorium loci *Fontesecca*, et termini signentur ultra quos non extendatur iurisdictio dicti parochi: reliquum territorii, de quo quaestio, tribuatur paroeciae florentinae loci *Cercina;* tum in Curiis episcopalibus, tum in utraque paroecia documenta ad rem serventur, ne contentiones in posterum oriantur.

Ad executioni autem mandanda ea quae in hoc decreto continentur, idem Ssm̃us Dominus deputare dignatus est Em̃um ac Rm̃um D. Alphonsum S. R. E. Card Mistrangelo, archiepiscopum Florentinum, nec non R. P. D. Ioannem Fossà, episcopum Faesulanum, eisdem tribuens necessarias et opportunas facultates etiam subdelegandi ad effectum de quo agitur, eisque onus iniungens intra tres menses ad hanc S. Congregationem Consistorialem mittendi authenticum exemplar executionis peractae.

Hac denique super re praesens edi iussit consistoriale decretum perinde valiturum ac si apostolicae sub plumbo litterae expeditae fuerint, contrariis non obstantibus quibusvis speciali quoque mentione vel derogatione dignis.

Datum Romae, ex Secretaria eiusdem S. Congregationis, die XXIV augusti anni MCMXVII.

✠ C. CARD. DE LAI, Ep. Sabinen., *Secretarius.*

L. ✠ S.

Ioannes Bapt. Rosa, *Substitutus.*

II

FLORENTINAE ET FAESULANAE

CIRCUMSCRIPTIO FINIUM DIOECESANORUM AC PAROECIALIUM

DECRETUM

Nota est controversia quae a tempore viget inter florentinam paroeciam *S. Gervasii* et faesulanam paroeciam *S. Dominici,* ob fines quibus ab invicem memoratae paroeciae separantur, eaedemque duae dioeceses *Florentina* ac *Faesulana* secernuntur.

Ad omne itaque dubium e medio tollendum, ad contentiones finiendas, easque, quatenus fieri possit, in posterum praecavendas, Ssmus Dominus Noster Benedictus Pp. XV, assentientibus hodiernis Florentino et Faesulano Ordinariis, haec quae sequentur, certa scientia ac matura deliberatione, deque apostolicae potestatis plenitudine statuit et decrevit.

Iisdem manentibus finibus, qui hodie habentur pro utraque dioecesi usque ad domum *Tenni* prope viam S. Dominici, ex hoc loco limites utriusque dioecesis constituet ipsa via *S. Dominici* in descensu usque ad ostium parvae fossae quae erumpit in hanc ipsam viam S. Dominici parum ante ingressum diversorii nuncupati *delle lune.*

Ab ostio autem dictae fossae limites inter utramque dioecesim constituet linea quae recto tramite ducatur ad cancellos villae *Modigliani.* Si quae domus vero in posterum aedificentur neque omnino ad dexteram, neque omnino ad sinistram praedictae lineae, idest quae ipsam secent, ad dioecesim faesulanam pertinebunt.

Ad ea vero quae in praesenti decreto continentur executioni mandanda, idem Ssmus Dominus deputare dignatus est Emum ac Rmum D. Alphonsum S. R. E. Cardinalem Mistrangelo, archiepiscopum Flo-

rentinum, nec non R. P. D. Ioannem Fossà, episcopum Faesulanum, eisdem tribuens necessarias et opportunas facultates etiam subdelegandi ad effectum de quo agitur, eisque onus iniungens intra tres menses ad hanc S. C. Consistorialem mittendi authenticum exemplar executionis peractae. Hac denique super re praesens edi iussit decretum consistoriale, perinde valiturum ac si apostolicae sub plumbo litterae expeditae fuerint, contrariis non obstantibus quibusvis speciali quoque mentione vel derogatione dignis.

Datum Romae, ex Secretaria eiusdem S. Congr. Consistorialis, die 24 augusti 1917.

✠ C. Card. De Lai, Ep. Sabinen., *Secretarius.*

L. ✠ S.

Ioannes Bapt. Rosa, *Substitutus.*

III

MUTATIO TITULI DIOECESIS

Quum dioecesis de Alagoas in duas partes divisa fuerit, et alteri parti nomen dioecesis Penedensis, ex oppido « Penedo », assignatum fuerit, dum pars altera vetus nomen de Alagoas, quod proprium est totius status seu provinciae civilis, hucusque servavit, ne confusio oriretur, huius dioecesis tituli mutatio opportuna visa est. Quare SSmus Dñus Noster Benedictus PP. XV, Ordinario consentiente, statuit ac decrevit, ut dioecesis haec, ex civitate episcopali « Maceiò », Maceiensis, ceu moris est, appellaretur. Hoc itaque consistoriali decreto, ex mandato eiusdem SSmi Dñi Nostri, nomen dioecesis de Alagoas supprimitur, ipsaque dioecesis in posterum *Maceiensis* vocabitur.

Datum Romae, ex Aedibus Sacrae Congregationis Consistorialis, die 25 augusti 1917.

IV

PROVISIO ECCLESIARUM

S. C. Consistorialis decretis, Ssmus D. N. Benedictus PP. XV has, quae sequuntur, ecclesias de proprio pastore providit, scilicet:

29 augusti 1917. — Cathedrali ecclesiae Cenetensi praefecit R. P. D. Eugenium Beccegato, hactenus episcopum titularem Sinopensem et Administratorem Apostolicum eiusdem Cenetensis dioecesis.

30 augusti 1917. — Titulari episcopali ecclesiae Tipasitanae provinciae Numidiae R. D. Henricum Gray Graham, sacerdotem dioecesis Glasguensis, quem deputavit in Auxiliarem R. P. D. Iacobi Smith, archiepiscopi S. Andreae et Edimburgi.

1 septembris. — Cathedrali ecclesiae Natalensi R. D. Antonium dos Santos Cabral, parochum loci vulgo *Propriá* et canonicum cathedralis ecclesiae Aracayensis.

15 septembris. — Cathedrali ecclesiae S. Marthae in Columbiana Republica R. P. Ioachim Garcia e Congr. Iesu et Mariae (Eudistarum).

21 septembris. — Cathedrali ecclesiae Denveriensi R. P. D. Ioannem Henricum Tihen, hactenus episcopum Lincolnensem.

— Cathedrali ecclesiae Montereyensi Angelorum R. P. D. Ioannem Cantwell, vicarium generalem dioecesis S. Francisci in California.

V

NOMINATIO

Decreto S. C. Consistorialis nominatus est:

29 augusti 1917. — R. P. D. Iulius Vaccaro, archiepiscopus Barensis, *Administrator apostolicus dioecesis Conversanensis.*

SACRA CONGREGATIO CONCILII

I

TRANEN.

PARTICIPATIONIS SEU DIVISIONIS SUMMAE

14 iulii 1917

SPECIES FACTI. - In Capitulo cathedrali Tranensi, quum una habeatur massa communis, in hanc reditus quoque congruae curatae immittuntur, ut simul cum aliis reditibus ac proventibus inter capitulares distribuantur. Diem itaque supremum obeunte archipresbytero, mense augusto anni 1908, eadem capitularis communis massa augeri debebat ex summa libellarum 4000, a Gubernio pro quota parte elapsorum iam

anni mensium rependenda. Hanc tamen summam praeoccupaverunt, penes Gubernium intercedendo, defuncti archipresbyteri heredes, ex quorum propterea manibus praefata summa fuit a capitulo per diuturnam litem vindicanda. Ex aula victor tandem Capitulum discessit, ineunte anno 1916, obtenta favorabili sententia in secundo appellationis gradu, cuius vi dicti heredes ad restitutionem summae 4000 libellarum erga Capitulum cathedrale Tranense condemnati sunt, sententia sine mora exsecutioni demandata. Dum autem ita restituta summa inter capitulares, qui anno 1916 de gremio erant, pro rata dividebatur, quidam honorarius canonicus, contendens eamdem vindicatam summam pertinere ad reditus et rationes anni 1908, quo tempore ipse inter beneficiarios *participantes* adnumerabatur, postulavit ut ad divisionem seu participationem eiusdem summae pro quota parte admitteretur. Abnuente Capitulo, recursum interposuit penes hanc S. Congregationem, petens in ea videri ac declarari, *an canonico honorario recurrenti expetita portio tribuenda sit in casu.*

Synopsis disceptationis. - Quum in reiicienda canonici honorarii recurrentis petitione Capitulum inniteretur potissimum *consuetudini* ab immemorabili observatae, indistinctim *inter praesentes* distribuendi lucra et proventus per annum *actu perceptos,* etiamsi praecedentibus annis maturi fuissent (seu, ut eius sunt verba « di ripartire fra i presenti le « entrate di esercizio, sia che provengano dalle rendite dell'anno in « corso, sia che si riferiscano a previste entrate di esercizi precedenti »), recurrens totus est in oppugnanda, tum in facto tum in iure, asserta consuetudine.

Universa tamen eius argumentandi ratio procedit ex praevia distinctione quam inducere satagit inter reditus et proventus, ut ita dicam, *communes,* ad ordinariam administrationem pertinentes, ideoque cum summa probabilitate singulis annis obventuros, adeo ut facile quod uno anno forsan amittitur obtineri valeat in altero; et, ex adverso, lucra *eventualia,* extra ordinem certo anno obvenientia, ita ut si semel amittantur, vix ac ne vix umquam in posterum ipsorum faciendorum occasio praebeatur.

Hac praemissa distinctione, facile arbitratur recurrens assertam consuetudinem vel non satis comprobatam in facto, vel iure omnino improbandam in casu evincere.

In facto quidem quia, etsi Capitulum ad consuetudinis probationem afferat ordinariam computandi rationem ab immemorabili observatam, nullum tamen casum in ea demonstrare valet ad *extraordinarios* even-

tus, prout ille fuit qui causam praesenti controversiae dedit, spectantem. Siquidem extraordinarii casus, suapte vi ac natura, sicut quamlibet regulam, ita etiam quamvis consuetudinem effugiunt, quae de ordinario contingentibus est et observatur; sed, ut extra ordinem illi emergunt, ita singulares provisiones singulis vicibus expostulant. Ac reipsa, asserit ipse recurrens, quantum meminisse valet, etiam in Capitulo Tranensi, extraordinariis his eventibus semper singulari modo pro casus ratione fuisse consultum.

In iure autem praetensam a Capitulo consuetudinem, indistinctim inter praesentes distribuendi lucra actu percepta, etiamsi, praecedentibus annis matura, ab aliis, iam absentibus, percipienda essent, manifestam iniustitiam redolere, et ideo improbandam esse contendit. Iustitiae quidem summa praecepta sunt unicuique suum tribuere, alterum non laedere: igitur, ad rigorem iuris, quilibet suos actu debet facere fructus qui ab eo percipiendi sunt, idest, quos maturos ante se habet; potest quidem, aliqua iusta intercedente causa, ad eos etsi maturos, successori suo dimittendos obligari, sed salva iustitia id fit tantummodo quando, quod commodum successori suo consentit ipse prius saltem simile persensit, adeo ut quod nunc amittit, antea ex quadam compensatione acceperit: quia in hoc casu, aequalitate servata, nulla adest iurium laesio. Ideo, haec ad casum nostrum trahendo, consuetudo illa quae praetenditur, distribuendi quotannis lucra per annum actu percepta, etsi matura iam essent praecedentibus annis, sustineri dumtaxat potest, si sit de lucris in prima distinctione positis, quae nempe ex ordine quodam contingunt, ac quotannis fere eadem obveniunt, adeo ut *compensationem* admittant inter amissum et perceptum; non autem de his quae in altera, seu de his quae omnino extra ordinem sine ulla lege accidunt, vix semel aut iterum in longissimo temporis spatio: quum enim in his deficiat omnino compensationis remedium, non restat nisi iniusta locupletatio unius cum damno alterius, quam sacri canones et regulae morum plane detestantur.

Nec opponatur laesionem hanc iurium privatam permitti posse propter communem utilitatem quam affert commodior computandorum nominum ratio, dum esset omnino incommodum, absentium iura persequi atque computorum rationes iamdudum plane compositas et obsignatas iterum excutere, evolvere ac in discrimen vocare. Maius enim commodum non est causa sufficiens cur ius cuiusque laedatur, praesertim si *gravis* admodum sit laesio: esto quod leve aliquod privatum detrimentum publicae utilitati praevalere non debeat iuxta adagium ***de minimis non curat Praetor;*** sed vera ac gravis iuris laesio est etiam a provisore

universali studiose praecavenda, vel saltem adamussim resarcienda. Hinc etiam, in re de qua agimus, tolerari quidem potest, propter commodiorem computandi rationem, ut summa aliqua levis, etsi extra ordinem proveniat, a ius habente amittatur, ab altero gratis obtineatur, etiam cessante privata compensatione; sed quando agitur de summa quadam conspicua, prouti in casu, adeo ut gravis laesio iurium, seu grave damnum unius cum iniusta alterius locupletatione sit obventurum, illud quemquam pati aequitas, canonica potissimum, non permittit, sed immo praecaveri iubet, capta aliqua particulari provisione ad casum oppor tuna: quippe quaevis regula suas patiatur exceptiones. Hucusque canonicus recurrens.

Capitulum vero in primis asseveranter affirmat multisque argumentis probat factum assertae consuetudinis « di ripartire *inter praesentes* le entrate di esercizio sia che provengano dalle rendite dell'anno « in corso, sia che si riferiscano alle entrate degli esercizi precedenti », idque probat non tantum in genere, sed etiam ex facto ipsius canonici recurrentis, qui, quousque inter *participantes* fuit, nempe ab anno 1907 ad a. 1914, hanc consuetudinem agnovit, atque ipsius beneficiis usus est absque ulla difficultate aut reservatione; etenim de plurimis fructibus etiam pinguibus participavit, qui tamen maturi erant praecedentibus annis, quin ulla ei cura esset de heredibus aut aliis quibus ius percipiendi fructus spectasset; immo quum nonnulla fuissent postea restituenda, ante a. 1914 a Capitularibus male percepta, onus istud minime sensit, sed a Capitularibus post a. 1914 actu exsistentibus integrum ferri sivit.

Negat propterea Capitulum recurrenti ius interloquendi, quod in casu esset venire contra factum proprium - suspectae videlicet fidei apertum argumentum. Multo magis quod ipse recurrens, quotannis, subscribendo manu propria redditioni rationum, atque in sua discessione e numero participantium, declarando sibi nihil prorsus a Capitulo deberi, quamvis sibi compertissimum esset plura nomina, ac signanter creditum ab heredibus archipresbyteri repetendum, in suspenso adhuc manere, ratam habuisse dicendus est praxim consuetudinariam de qua agitur, ac renunciasse iis omnibus, de quibus in praesentiarum quaestionem movet.

Sed etiam ad punctum iuris quod attinet, negat omnino Capitulum assertam consuetudinem iniustam esse, laesivam quaesiti iuris, ideoque improbandam. Primum, ex ipsa argumentatione recurrentis, qui tandem aliquando fateri cogitur iniustitiam ac iurium laesionem exsulare quum agitur de modicis nominibus ac ordinariis, atque tantum suam accusationem urget si agatur de conspicuis et extraordinariis. Etenim plus

minusve non mutant speciem: si igitur iniustam facit novorum Canonicorum locupletationem, illis adiudicare non modicas summas quae percipiendae erant ab antiquis capitularibus, nunc defunctis aut discessis, iniustum etiam erit *modica* quaevis lucra illis attribuere, quorum faciendorum ius his erat.

Nec valet quaesitum effugium ex cessante necne compensatione inter amissum et obtentum: compensatio etenim huiusmodi, quae ad aequalitatem servandam sufficiat, semper habetur, etiamsi agatur de extraordinariis, in tacita quadam conventione quae id genus negociis subest, de parificandis nempe *oneribus* cum *commodis:* ita ut quis, dum renunciat iuri suo quoad emolumenta uno anno percipienda nec tamen percepta, pariter relevari se intendit a detrimentis quae de *eodem anno* re et effectu in sequentes annos prorogantur. Haec autem tacita conventio et consequens compensatio, non minus valet de extraordinariis quam ordinariis eventibus: sicut enim sunt aut esse possunt extraordinaria lucra, ita etiam sunt aut esse possunt extraordinaria facienda detrimenta: qui igitur illis renuntiare cogitur, dum ab his liberatur, iam compensationem in eodem genere sufficientem obtinuisse dicendus est.

Intimius rem perscrutando, quaestio ad hoc adducitur ut statuatur num in casu singulis capitularibus *ius* sit aut quaeratur in proventus seu fructus *percipiendos* aut in massam immittendos, an potius in *perceptos* sive in massam iam illatos dumtaxat. Haec quaestio non est definienda ex iure quod Capitulo, ut tali, seu Massae capitulari, competit in suos debitores; certissimum enim est atque ex terminis ipsis provenit quaestionis, eidem ut tali ius competere in fructus percipiendos; sed, hoc non obstante, communi veluti consensu, in Capitulis saltem quorum massa communis est, singulis capitularibus ius non conceditur nisi in fructus et proventus prout actu sunt in massa, ideoque in iam perceptos. Aliis verbis, prout communiter distingui solet praevisa accipiendorum et expendendorum ratio a ratione effective computata accepti et expensi (ut dici assolet « bilancio preventivo dal consuntivo »), harumque rationum finis seu scopus apprime ita distinguitur, ut alterius sit tantum praevidere futura et praecavere ne plus pecuniae exponatur quam quod redituum speratur, alterius vero *nitidos* demonstrare proventus quos distribuere pro rata sociis liceat; ita etiam in Capitulis quae massae communis regimine utuntur, quod capitularibus distribui debet, atque illud in quo hi ius habent, est quod re et actu, solutis expensis omnibus, in massa continetur. Massa enim communis societatis indolem quodammodo praesefert; in societate autem - ut docet etiam Rota, dec. 66 n. 18 p. X *rec.* - « conventio dividendi inter socios, intelligitur dumtaxat

« de eo *quod supererit,* calculatis prius rationibus omnium datorum et « impensarum ».

Si contrarium teneas, innumerabilibus et inextricabilibus difficultatibus impedieris: non solum enim quotannis cogeris rationes praeteritorum annorum iamdudum clausas et obsignatas iterum excutere, emendare funditusque evertere, sed etiam importabilia onera et damna tum aestimationis tum rerum successoribus imposueris. Exemplum causa nostra satis perspicuum suppeditat: summam habes 4000 libellarum, percipiendam a. 1908, quae tamen revera percepta et in massam illata est a. 1916; si in eam ius habent hi tantummodo qui a. 1908 de Capitulo erant, non modo ratio accepti et expensi anno 1908 iterum ad examen revocanda est, sed etiam Capitulares discessos evocare, aut si defuncti sint ab his causam habentes exquirere oportebit, ut ius suum tribui cuique valeat; quid autem si heres legitimus v. g., aut heredis heres et ita porro, in exteras regiones discesserit, vel minor interdictusve aut sub tutela curatelave sit? Quod si tanta incommoda praestat vel negocium lucrandae summae, quid dicendum, si, e contrario (nam contrariorum par erit ratio) ageretur de summa exigenda; puta, in casu, de solvendis expensis litis adversus heredes archipresbyteri, per hypothesim, infeliciter promotae? (habent enim sua sidera lites!). Num facile Capitularium heredes, de quibus supra, ad has solvendas expensas adducerentur? Et, si ad hoc officium, quod e regione praetenso iuri respondet, praestandum, essent cogendi, quot maledicta, quot recriminationes, quot etiam scandala et lites inde futurae!

Haec gravissima mala, quibus quaevis rei familiaris administratio impediretur vel etiam impossibilis evaderet, satis superque suadent, vel ex natura rei, vel saltem ex tacita conventione, singulis capitularibus, ubi massa communis viget, *ius* non acquiri nisi in proventus revera in eamdem massam immissos, atque in ea, post solutas expensas, re et effectu residuos. Quum igitur in casu summa 4000 libellarum, quavis Capituli culpa exsulante, in massam non fuerit illata anno 1908, ac propterea non fuerit computata in ratione accepti et expensi illius anni, ab omnibus Capitularibus, non excepto recurrente, rite subscripta ac rata habita, consequitur nullum ius in eamdem acquisitum fuisse recurrenti. Immerito ergo hic conqueritur de iniuria, si praeteritus fuit in distributione facta anno 1916, quando summa revera in massam collata est, sed ipse inter participantes iam a biennio non adnumerabatur.

Resolutio. - Hac praevia disceptatione, quum in plenariis comitiis habitis in Palatio Apostolico Vaticano die 14 iulii 1917, propositum

esset dubium: *An sacerdoti recurrenti expetita portio tribuenda sit in casu.* Emi Patres S. Congregationis Concilii respondendum censuerunt: *Negative.*

Facta autem Ssmo Dño Nostro Benedicto Div. Prov. Papae XV relatione per infrascriptum S. Congregationis Secretarium, in Audientia diei 16 eiusdem mensis et anni, Sanctitas Sua resolutionem Emorum Patrum approbare dignata est.

I. Mori, *Secretarius.*

II

CIVITATIS CASTELLI ET ALATRINA

CATHEDRATICI

Die 11 martii 1911

Species facti. - Ex parte parochorum dioecesis Civitatis Castelli ad hanc S. Congregationem admotae sunt preces a novo Episcopo commendatae, ut ipsorum favore dimitteretur, ad causas pias erogandum, quidquid cathedratici titulo ab eisdem parochis solvendum forsan fuisset tempore postremae vacationis sedis Episcopalis. Paulo post Vicarius Generalis Administratoris Apostolici dioecesis Alatrinae, sede vacante, penes hanc eamdem S. Congregationem, datis epistolis, conquestus est nonnullos parochos cathedraticum solvere praefato Administratori Apostolico detrectasse, ea adducta excusatione quod soli Episcopo huiusmodi solutio esset facienda. Utramque expostulationem visum est Emis Patribus subiicere, ut ex eorum sententia decerneretur quid Oratoribus esset respondendum.

Animadversiones. - Ad rem vero in antecessum animadvertebatur propositas quaestiones ad iuris communis tramitem esse unice perpendendas ac resolvendas, nullo videlicet respectu habito alicuius adiuncti vel peculiaris circumstantiae, quod iuris canones in re moderari possit. Siquidem, quamvis *didrachma* Cathedraticum tam privilegiatum in iure exsistat, ut nec ab ipso Episcopo in totum remitti, nec contraria consuetudine aboleri possit, consuetudo tamen vel usus non improbatur, quo onus Cathedraticum pensitandi vel minui possit, vel singulis annis non urgeat, prouti scite advertit, cum DD. calculo, Benedictus XIV, *De Syn. Dioec.* lib. V. cap. 7, n. 8. At in themate oratores, sive parochi dioe-

cesis Civitatis Castelli, sive Vicarius Generalis Alatrinus, nihil innuebant de praxi alias servata in Cathedratici solutione, sede Episcopali vacante; quapropter eorum consultatio in id tantummodo videbatur intenta, ut rescire valerent, quid iuris sit circa hoc statutum, quidve retinendum, casu quo id in iure non sit explicite et taxative firmatum.

Praemonebatur etiam, quamvis in cap. 16, *conquerente, de officio iudicis ordin.*, et alibi, in iure fuerit cautum, Cathedraticum deberi *Episcopo*, illudque inter iura episcopalia connumerari, nullibi tamen inveniri expressum, num tale pensum, sede vacante, debeatur etiam *Capitulo* huiusve Vicario aut Administratori Apostolico, num vero tale onus ex parochorum vel beneficiariorum parte non urgeat, num tandem ab his sit servandum, futurove Episcopo solvendum. Exinde ex *generalibus* iuris principiis desumendas esse propositis quaestionibus responsiones, videlicet examini subiicienda sive naturam et scopum Cathedratici Episcopo debiti, sive naturam officii Vicarii Capitularis et Administratoris Apostolici, ut concludi valeret, num his illud convenire possit.

Enimvero Cathedraticum, prouti communiter penes DD. audit, est « certa pensio, non occasione ordinationis, sed singulis annis Episcopo « solvi consueta in signum subiectionis, et honorem Cathedrae Episco- « palis, ad eiusdem Cathedrae, seu Episcopalis officii onera sustentanda » (Bened. XIV, op. c., l. V, cap. 6, n. 2). Haec pensio quandoque in iure appellatur *Synodatica*, quandoque *Paschalis*, prouti constat tum ex cit. cap. *conquerente*, ubi Honorius III ait: « Synodatici seu Cathedratici « nomine », tum ex cap. 20, *olim, de censibus*, ubi Innocentius III causam definit inter Episcopum Spoletanum et clericos plebis Rupinae super quantitate *Synodatici* exagitatam. At haec nomina non innuunt naturam Cathedratici, quasi esset pensio debita *ob Synodum*, quam quotannis cogere debet Episcopus; sed talia nomina est sortitum, quia Cathedraticum *occasione* Synodi, quae ordinario *post Pascha* cogebatur, solvi consuevit, hinc etiam *Synodaticum* vel *Paschale* fuit dictum. Verumtamen scopus, ob quem a iure Cathedraticum fuit invectum, non alius fuit, quam quod singuli beneficiati quotannis profiterentur suam *subiectionem* erga Episcopum eiusque Cathedram, exemplo illorum, de quibus ait Evangelista Lucas, II, 2, « *ibant omnes, ut profiterentur singuli in suam « civitatem* ». Nec difficultatem facessere potest, quod Cathedraticum, auctore ut supra Bened. XIV, Episcopo penditur *ad Cathedrae seu Episcopalis officii onera sustentanda;* nam illis verbis indigitatur finis *practicus*, cui pensio illa inservire debet, quin tamen per hoc scopus ille unicus supra ostensus minuatur vel tollatur. Quod ita est verum, ut etiamsi finis ille practicus in casu aliquo particulari cessaret, prouti in

Episcopo, qui ditiore censu esset cumulatus, onus tamen Cathedraticum pensitandi non cessaret, prouti eveniret in subsidio caritativo vel in aliis censibus, ratione necessitatis, Episcopo debitis.

Explicata igitur natura et scopo Cathedratici, iam apparet hoc nonnisi uni Episcopo privative quoad alios convenire posse; etenim arctus ille nexus, qui subditos ligat ad obedientiam Superiori praestandam, in cuius signum Cathedraticum penditur, unice intelligitur relate ad Episcopum, qui est verus sponsus Ecclesiae suae, per matrimonium quoddam spirituale, quod cum ea iniit, et proprius pastor gregis sibi commissi.

Accedit, quod Cathedraticum Episcopo est debitum non solum in signum subiectionis, sed etiam *in honorem cathedrae Episcopalis*. At quid sub hoc nomine veniat, docet Gonzales in cap. 9, l. III, tit. 34 *De censibus*, ubi ait: « pensitatio haec ita appellatur a cathedra, quia praestatur « Episcopo ob honorem Cathedrae. Cathedra autem in sacris canonibus « significat *principale munus Episcopi* ». Praecipuum vero Episcopi munus consistit in potestate *magisterii*, quae intime est colligata cum divino praecepto Episcopis facto, pascendi gregem sibi commissum.

Nec difficultas ex eo corrivari potest, quod quandoque Cathedraticum a DD. accipiatur tanquam pensio Episcopo debita argumento honoris, qui *Cathedrali Ecclesiae* tribui debet, prouti declaravit S. Carolus Borromaeus in sua Synodo (*Act. Eccl. Mediol.*, part. 2, p. 346): « illud « SS. Canonibus constitutum est, ut a singulis Parochis in Dioecesana « Synodo, Cathedratici nomine, solidi duo exigantur, idque argumento « honoris, qui Cathedrali Ecclesiae tanquam Matri a ceteris Parochia- « libus ecclesiis tribui solet ». Siquidem Cathedralis Ecclesia *promiscue* in iure accipitur, ad designandam sive *sedem Capituli*, sive sedem seu *Cathedram Episcopi*. Quod vero in themate sub designatione Cathedralis Ecclesiae, cuius in honorem est Cathedraticum solvendum, veniat Episcopi sedes seu Cathedra Episcopalis, scite docet Frances, *de Eccl. Cathed.*, cap. 15, n. 181. Eodem modo igitur, quo supremum Pontificis magisterium usuvenit appellari Sedes Apostolica vel simpliciter Petri Cathedra, ita Cathedralis Ecclesiae vel Episcopalis Cathedrae nomine, praecipuum Episcopi munus, i. e. magisterium passim indigitatur.

Ex hucusque disputatis ad liquidum perduci videtur, Cathedraticum, cuius indoles et scopus est, ut in signum subiectionis et honorem Cathedrae Episcopalis pensitetur, unius Episcopi esse proprium, eidemque uni, ceteris aliis exclusis, deberi.

Qua quaestione soluta, modo aliae succedunt, utrum nempe Cathedraticum, ab iis qui tali oneri sunt obnoxii, debeatur etiam Sede Epi-

scopali vacante, et quatenus affirmative, num favore Vicarii Capitularis vel Administratoris Apostolici cedere debeat, num potius futuro Episcopo sit reservandum.

Porro, ex superius recensitis, ad necessariam conclusionem devenitur, quod vacante sede episcopali, Cathedraticum non sit debitum. Siquidem deficiente sponso et pastore Ecclesiae, et hinc subiecto, cui honoris et obedientiae munus sit tribuendum, obligatio ipsa, ex natura rei non urgere censetur.

At difficultatem aliquam facessere potest quod in Clement. 6 legitur, cap. *Statutum*, de elect. et Electi potest. « Statutum super bonis a prae-« latis cathedralium regularium et collegiatarum ecclesiarum dimissis, « aut obvenientibus tempore vacationis earum, futuris successoribus « fideliter reservandis editum, locum declaramus habere in omni emo-« lumento quod procedit ex iurisdictione et sigillo curiae ecclesiasticae « vel saecularis, aut alias undecumque, quod ad praelatos (Ecclesiis « non vacantibus) pertineret ». Huius canonis ad tramitem, pluries sancitum fuit ab H. S. O.: « emolumenta tempore vacationis sedis Episco-« palis obvenientia ex iurisdictione et sigillo, vel alias undecumque, « neque ad Capitulum neque ad Vicarium spectare, sed libere futuro « successori reservari, si ad Episcopum, Ecclesia non vacante, pertinuis-« sent ». Ita prae aliis in una Agrigentina 17 novem. 1594, et novissime in una Ianuen. *Emolumentorum*, 23 feb. 1856 (*Thesaurus Resolutionum S. C. C.*, t. CXV, p. 76). Unde deduci posset, Cathedraticum inter emolumenta illa esse recensendum, quae Episcopo sede plena obveniunt sive ex iurisdictione, sive ***alias undecumque***, unde etiam tempore sedis vacantis ab obnoxiis exsolvendum, futuro tamen Episcopo reservandum. Sed, hoc non obstante, retinendum videtur Cathedraticum, ob peculiarem suam indolem, de qua hucusque, a tradita norma esse immune, et hinc Episcopo non deberi nisi a die adeptae possessionis suae Ecclesiae, quando nempe ob spirituale matrimonium cum Ecclesia celebratum, effectus est verus sponsus et pastor gregis sibi commissi, quamobrem repetere iure valeat subiectionis et honoris signum. Id deducitur in primis, ex nonnullis resolutionibus H. S. C., quae id, non aequivocis verbis, constabilire videntur. Ita prae aliis in una Amalphitana, *Cathedratici*, 5 nov. 1707, ad dubium: « *a quo tempore Cathedraticum debeatur?* », responsum fuit: « *a die adeptae possessionis* ». Non dissimiliter resolutum fuit in una Camerinen. *Cathedratici*, 18 mart. et 8 iul. 1725. Sequiore vero aetate quaestio videtur magis in terminis definita. Siquidem in una Anglonen. et Tursien., *Iurium*, 31 iul. 1852, praetendente Episcopo, Cathedraticum sibi deberi a Capitulo Collegiatae Ecclesiae loci *Rabatana*, etiam pro tem-

pore, quo Episcopalis vacaverat sedes, Capitulum, prouti legitur in folio citatae causae, « illud solvere non detrectat omnino; sed hoc tan- « tum opponit, excessivam fuisse Episcopi petitionem, dum requisivit « Cathedraticum pro annis 1847, 48 et 49, licet electus fuerit Episcopus « die 20 apr., et Episcopatus possessionem acceperit die 23 iun. eiusdem « anni 1849. Collegiata autem solvere Cathedraticum haud renuit, sed « ad illius solutionem se teneri putat a die tantum captae possessionis « Episcopatus ». Quapropter proposito dubio: « *an et quomodo Capitu- « lum eiusdem Collegiatae teneatur ad solutionem tum subsidii caritativi, « quam cathedratici in casu* », S. C. respondit: « *quoad Cathedraticum, « affirmative a die captae possessionis;* quo vero ad caritativum subsi- « dium... scribatur Nuntio Apostolico, qui referat de consuetudine dioe- « cesum regni circa exactionem subsidii caritativi » (Cfr. *Thes.* cit., t. CXI, p. 318, s.). In hac solutione illud probe attendatur, quod S. Congregatio pro solutione caritativi subsidii, *sede vacante*, de consuetudine voluit, antequam decideret, edoceri, quod tamen haud requisivit in solutione Cathedratici, quod ob peculiarem suam indolem, nonnisi ab Episcopo, *suae Ecclesiae possessione fruente*, exigi potest.

Firmato igitur quod Cathedraticum *uni Episcopo* sit debitum, et insuper quod illud ei non debeatur nisi a die adeptae possessionis dioecesis, iam in his absorpta manet alia quaestio, quae ius Vicarii Capitularis concernit relate ad Cathedratici exactionem, sede vacante. Etenim, illud nec deberi sede vacante, nec Vicario tribuendum, evictum est sive a natura Cathedratici sive ex pluribus H. S. O. decisionibus. Sed ad eamdem devenitur conclusionem si parumper prae oculis habeatur natura *officii* Vicarii Capitularis. Iste enim, quamvis succedat in universam Episcopi iurisdictionem ordinariam, iis exceptis quae ius reservavit, vel limitibus interclusit, dici tamen non potest *Pastor* dioecesis vel Ecclesiae *sponsus*, sed potius propastor et temporaneus administrator vacantis ecclesiae. Eidem igitur minime congruere possunt termini illi, quorum de causa a iure fuit statutum Cathedraticum, i. e. « *in signum subiectionis et in honorem Cathedrae Episcopalis, ad eiusdem « cathedrae onera sustentanda* ».

Insuper, quamvis practici momenti non sit, relate ad Episcopum, distinctio illa, quam Glossa insinuat in cap. 17, *Dilectus*, de officio Ordin., inter legem *iurisdictionis* et legem *dioecesanam*, ad designandam universam Episcopi potestatem, in casu tamen utiliter invocari posse videtur. Etenim, iuxta relatam Glossam, ea quae consistunt in dando, vel conferendo, seu, ut ait Ostiensis, *in actione*, ad legem iurisdictionis pertinent, et haec, saltem generatim, exceptis nempe limitationibus a iure

inductis, Vicario Capitulari competere dignoscuntur. E contrario, ea quae consistunt in ***recipiendo***, vel ut inquit idem Ostiensis, ***in passione dulci***, prouti sunt ***Cathedraticum exigere, quartam decimarum, mortuorum et similia***, quaeque legem dioecesanam constituunt, a Vicario Capitulari sunt omnino subducta. Iste enim praeter congruum salarium sibi assignatum aut assignandum, vel ex fructibus vacantis ecclesiae, vel ex alio capite, nullum ius habet in illis emolumentis, quae Episcopo obvenirent, si Ecclesia non vacaret, prouti ex Clement. « *Statutum* » supra relata, deducitur, quaeque futuro Episcopo sunt reservanda.

Quae vero de Vicario Capitulari sunt dicta, applicari quoque debent Administratori Apostolico, sede vacante, in dioecesi constituto; hic enim ordinario ea pollet iurisdictione, quae Vicario Capitulari competit, exceptis peculiaribus facultatibus fortasse in brevi nominationis indultis. (Wernz, *Ius Decret.*, 2, p. 820).

Resolutio. - Porro, propositis in plenariis Emorum Patrum comitiis in Palatio Apostolico Vaticano habitis die 11 martii 1911, tum precibus Parochorum Civitatis Castelli, tum expostulatione Vicarii Generalis Alatrini, super his rescriptum prodiit:

Cathedraticum, sede vacante, non deberi.

Quam Emorum Patrum resolutionem Pius fel. rec. PP. X, in audientia die 13 eiusd. mensis et anni Secretario S. Congregationis concessa, approbare et confirmare dignatus est.

Datum Romae, ex aedibus S. C. C., die 20 augusti 1917.

I. Mori, *Secretarius.*

ACTA TRIBUNALIUM

SACRA ROMANA ROTA

I

VICARIATUS APOSTOLICI CE-LI CENTRALIS

NULLITATIS MATRIMONII LIOU-SHIA

Benedicto PP. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno tertio, die 10 februarii 1917, RR. PP. DD. Guilelmus Sebastianelli, Decanus, Ponens, *Seraphinus Many et Maximus Massimi, Auditores de turno, in causa* Vicariatus Apostolici Ce-li Centralis - Nullitatis matrimonii, *inter* Mariam Liou, *actricem, repraesentatam per legitimum procuratorem ex officio deputatum D. Vincentium Sacconi, advocatum, et* Iosephum Shia, *interveniente et disceptante in causa Substituto vinculi defensoris ex officio, sequentem tulerunt definitivam sententiam.*

Maria Liou, vix 15 annos nata, dum propter paupertatem famulatum agebat apud familiam Heou, a matre fuit desponsata Iosepho Shia iuvene 16 annorum. Peractae desponsationis Maria notitiam habuit biduo ante matrimonii celebrationem, et a nubendo prorsus aliena maternae restitit voluntati. Mater vero ad eius flectendam voluntatem, non tantum suasiones, sed increpationes quoque, verbera ac minas mortis adhibuit. His accesserunt consilia et exhortationes Franciscae Heou, quae die adventante matrimonii eo pervenit, ut Mariam renuentem et reluctantem vi ad ecclesiam adduceret et altare. Celebrato matrimonio, infelix puella ab ecclesia egressa nec per unum momentum manere voluit cum viro; imo timens ne ad instaurandam vitam coniugalem a matre induceretur, de suicidio saepius cogitavit. Quae omnia sacerdos Ioannes B. Heou, de familia, apud quam Maria commorabatur, retulit Vicario Apostolico. Huius auctoritate tribunal rite constitutum fuit, quod post processum ad normam iuris instructum, nullum declaravit matrimonium a Maria Liou cum Iosepho Shia. Ab hac sententia, prouti de iure, appellationem

interposuit ad H. S. Auditorium rev. vinculi defensor, et hodie iterum causa disceptanda proponitur sub consueta formula dubii: *An constet de nullitate matrimonii in casu.*

Ius quod spectat. Patres adnotarunt matrimonium non concipi sine contrahentium consensu; imo, uti legitur in cap. 14, tit. *De sponsalibus et matrimoniis* « matrimonium solo consensu contrahitur et hoc insi- « gni discrimine differt ab alio quocumque mere civili contractu, quod in « eo genere civili consensus certis de causis interdum per leges suppleа- « tur, in matrimonio vero nulla humana potestate suppleri consensus « valeat » (Pius VI ad Episcopum Agriensem 11 iulii 1789). Sed intentio in mente retenta nil in humanis contractibus operatur, hinc necessitas, ut sufficienter et in debita forma manifestetur. Hanc formam Patres Tridentini constituerunt in decreto *Tametsi* praecipientes consensum matrimonialem manifestari debere coram parocho, vel alio Sacerdote ab eodem delegato et duobus aut tribus testibus; « qui aliter contraxerint, « eos S. Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit ». Finis praesentiae testium est, ut matrimonium probari possit, quare testium praesentia moralis esse debet, testes nempe aliquo sensu sponsos matrimonium voluisse contrahere, et de facto contraxisse percipere debent. Quare, etiamsi consuetudo sit in unoquoque matrimonio testes designari, si casu, vel quacumque alia ratione testes designati consensum non perceperunt, dummodo alii etiam non designati habeantur testes, qui de consensu testentur, validum est coniugium, uti in *Armerina* apud S. C. Concilii, 12 ianuarii 1715. Haec doctrina canonica quoad praesentiam testium non fuit immutata per decretum Pii X f. r. *Ne temere,* hinc adhuc hodie viget.

Animadverterunt ulterius Patres consensum debere esse liberum, i. e. immunem a qualibet vi et metu, uti traditur in capitibus 14, 17 « et 28 tit. superius citati. Postremum caput hoc est: Consultationi tuae « breviter respondemus, quod mulieres, quae venient ad valvas Ecclesiae « benedicendae cum sponsis, et ibi reclamantes adfirmant se numquam « in eorum matrimonium consensisse, audiri (sponsis legitime proban- « tibus contrarium) non oportet, cum legitimis et idoneis testibus non « debeat illarum simplex adsertio praevalere. Sane illis, quae, benedictione « accepta, mox a sponsis aufugiunt, ante carnis copulam subsecutam, « adserentes se numquam in illos veraciter consensisse, sed metu illato « compulsas verba protulisse consensus, licet animo dissentirent, non « statim est audientia deneganda, sed de illato metu est cum diligentia « inquirendum, et si talis metus inveniatur illatus, qui potuit cadere in

« constantem virum, erunt non immerito audiendae ». Non solum autem metus debet esse gravis, i. e. cadens in constantem virum, relative sal tem ad eum, cui metus incutitur, sed requiritur etiam, ut sit extrinsecus, iniustus et directus ad extorquendum consensum. Quod extenditur quoque ad metum reverentialem, i. e. ad metum, quo reformidamus indignationem eius, in cuius potestate constituti sumus, modo tamen accedat aliquid aliud, v. g. vexationes, minae, iurgia, preces aut suasiones importunae et diuturnae.

Modo ad factum. Quamvis in suo libello litis introductivo actrix petat matrimonii nullitatis declarationem ex capite vis et metus, nihilominus censuerunt Domini Patres proprium munus non excedere, si, attentis iis, quae in tabulis processualibus habentur, aliae duae instituantur quaestiones; videlicet, an in casu adfuerit consensus, et quatenus affirmative, an consensus fuerit debita forma manifestatus.

I. Primo itaque videndum est, an Maria Liou matrimonio consenserit: qua in re attendenda sunt adiuncta omnia matrimonii celebrationem antecedentia, concomitantia et subsequentia. In specie dictum est matrem actricis excogitasse et praeparasse filiae matrimonium cum Iosepho Shia more Sinensium paganorum, scilicet, quin unquam hac de re cum filia verba faceret. Filia non apprehendit agi de suo matrimonio, nisi quia videt illud praeparari, et hoc tantum biduo ante celebrationem. Statim autem absolutam et praefractam contra hoc matrimonium repugnantiam manifestat, quia optabat vivere « more virginum domi paternae « degentium ». Hanc filiae repugnantiam ut vincat mater, adhibet maledictiones, increpationes et verbera, inde gravia inter matrem et filiam iurgia, quin tamen flectatur filia. « Cum resisteret (ait mater) matri- « monio sibi nunciato, eam increpavi et verberavi. Filia mea est tenax « consilii sui; post vituperationes et verbera nec dixit se velle matrimo- « monium contrahere. Saepe mecum altercata est et affirmavit se nolle. « Numquam mutavit (consilium) ». Hinc opus est ut vis adhibeatur, ut ad ecclesiam ducatur. Francisca Heou, apud quam Maria hospitabatur, illam invitam cogit, ut ascendat in currum, ut deposuit ipsa Francisca: « Ipsa ego illam coëgi ut ascenderet ad currum nuptialem », illamque pariter nolentem de curru educit et ad ecclesiam quasi portat. In ecclesia, cum nollet ad altare accedere, eadem Francisca illam impellit et ad altare fere rapit; quod confirmant passim testes, qui in ecclesia aderant. Sic ait Petrus Ming-Teu-Ly: « Vidi puellam genuflectentem nimis « longe a viro, et matrem Domini Heou eam amplectentem prope virum « commovisse ». Ita etiam Petrus Chekenn-Eul. « Non flevit puella, sed

« renuebat ad sponsum accedere et matrona Heou illam vi adduxit ad « mensam communionis ». Pariter Petrus Heou-Lao-Mei, qui adhibitus est ut matrimonii testis: « Renuebat puella ad altare accedere, sed « matrona Heou eam impellit ». Tandem Rev. Marecaux, qui matrimonio benedixit: « Animadverti quod matrona Heou pulsavit puellam et ita « duxit ad altare; verisimiliter puella noluit, ita ut matrona Heou eam « portaverit ».

Et haec quidem usque ad ipsius matrimonii celebrationem. Coram autem sacerdote de consensu interrogante nihil ipsa primum respondet, quod impatientiam sacerdotis excitavit; Francisca Heou Mariam ad respondendum urget, ut refert Paulus Gerardus Heou missae nuptialis minister: « Nihil audivi, sed vidi matronam Heou puellam urgendam ad « responsum proferendum ». Maria, coacta ad respondendum, dixit: *Nolo,* prouti fatetur in libello: « Francisca Heou iussit me respondere *Volo;* « respondi: *Non* ». Assertum mulieris admittendum esse uti verum non solum suadet tota ipsius agendi ratio, sed etiam evincitur ex eo quod sac. Heou deposuit a Maria accepisse secunda die post matrimonii celebrationem, tempore videlicet non suspecto, quod renuerit consensum praestare, ac « se sacerdoti matrimonium benedicenti, seque interroganti « respondisse *nolo;* sed errore sacerdotem audivisse *volo* ». Affirmationi mulieris videntur contradicere duo testes; primus est sacerdos, qui matrimonio benedixit, quique a iudice interrogatus de responso puellae, reposuit: « In quantum affirmari potest, audivi responsum *volo,* sed, eodem « tempore, christianis recitantibus preces, forsan non distincte omnia « percepi ». Alter est Petrus Che-keun-Eul, qui deposuit: « Primo sacer- « doti interroganti nihil respondit (Maria), postea hanc vocem protulit: « *Heung,* quae ordinarie affirmationi aequivalet ». Verum primitus animadvertendum est duos hos testes inter se non convenire; nam primus audivit: *Yuen* (*volo*), alter *Heung* (*ita*). Deinde depositio sacerdotis dubia est ex ipsius sacerdotis confessione. Non esse autem attendendum testem Petrum Che-keun-Eul patet ex eo, quod alii testes, qui prope Mariam stabant, nihil audierint. Ita Paulus Gerardus Heou, ait: « Nihil audivi »; ita Francisca Heou, quae Mariam coëgerat ad respondendum, deposuit: « Non clare audivi »; pariter Petrus Heou-Lao-Mei, qui uti matrimonii testis adhibitus est, dicit: « Nihil audivi ». Ipse denique sponsus, Iosephus Shia, qui prope Mariam stabat, dicit: « Non audivi eam dixisse « *volo* ac *nolo* ».

Nec satis: annulum benedictum Maria non recepit nisi coacta; fuit enim Francisca Heou, quae manum eius tenuit, et sic immissus est annulus; prouti refert eadem Francisca: « Illam adduxi ad sacerdotem,

« et, tenendo manum eius, receptus est annulus benedictus ». Regressa autem Maria ab altari annulum irata proiecit in terram, ut ipsa deponit et confirmat Rev. Morceaux: « A christianis audivi dicere puellam « annulum nuptialem abiecisse in terram ».

Haec aperta repugnantia Mariae contra matrimonium clarius adhuc post contractas nuptias manifestata est. Cum enim in proprium pagum reversa esset, mortem sibi inferre pluries tentavit: quod testatur mater: « Postquam domum redierit (Maria) a matrimonio benedicto, intravit « cubiculum, quod est ad meridiem, ut suspendio moreretur, sed per fene- « stram ingressa, illam prohibui ». Hoc referunt alii testes; sic sacerdos Ioannes Bapt. Heou: « Conata est se in puteum iniicere, et suspen- « dere, et gladio occidere ». Pariter testis Heou-Lao-Ming: « Illam vidi « in cubiculum intrasse, et audivi quod vellet sibi mortem adsciscere « forfice ». Quae omnia conveniunt cum his, quae ipsa actrix refert: « Post « celebrationem non cessavi flere, et conata sum mihi mortem adsci- « scere ». Insuper Maria numquam adduci potuit, ut ad domum sponsi deduceretur, nec illum amplius vidit, quod deponit Francisca Heou: « Nullam relationem habuit, tantum tempore benedictionis nuptialis *forsan* illum vidit ». Et hoc notorium erat in pago, ubi puella morabatur, uti dicit sac. Heou: « Notorium est in Onang-Ting puellam numquam « ullam relationem habuisse cum desponsato ». Quod pariter refert testis Petrus Fan-Tcheun-Man, et fatetur ipse vir Iosephus Schia: « Non eam « vidi, nec deduxi eam domum meam... Ipsa die qua facta est benedictio « nuptialis, misi illam, ut maturaret venire domum meam, sed noluit « venire ». Omnia igitur adiuncta matrimonii, si insimul sumantur, excludere videntur in Maria consensum.

II. Verum, admisso etiam quod actrix nuptiis consenserit, videndum est an sufficienter et debita forma fuerit consensus manifestatus. Ex his, quae superius diximus, patet nec testes ad matrimonium vocatos, nec alios praesentes in ecclesia audivisse Mariam matrimonio consensisse, si unus excipiatur Petrus Che-Kenn-Eut, cuius depositio saltem ut dubia haberi debet. Hinc desunt testes requisiti a Patribus Tridentinis. Neque dicatur non esse necessarium in matrimonio percipere verba consensus, quando ex circumstantiis, v. g. ex nutibus, signis, aliisque gestis de sponsorum consensu testes certi esse possint. Etenim in specie modus agendi sponsae supra descriptus deponit contra consensum, quare nullo ex capite testes deducere potuerunt Mariam matrimonio consensisse.

III. Tandem, posito quod Maria matrimonium voluerit, propriumque consensum ad normam iuris manifestaverit, certissimum est, dixerunt

Patres, consensum non fuisse liberum. Re quidem vera actrix asserit, se, cum matri respondisset se « nolle ire domum mariti » ab ea verberatam fuisse, et inferius « non solum maledictiones et verbera mihi intulit « mater mea, imo et mortem est minata ». Quod confirmat mater referens « eam increpavi et verberavi ». Idem testatur Barbara Heou: « Vidi « matrem eius illam verberasse et increpasse ». Gravem itaque in casu habemus metum saltem reverentialem. Maria enim iram et indignationem maternam, imo verbera et increpationes passa est unice quia matrimonium contrahere nolebat, quod grave est pro puella 15 annorum praesertim si animadvertatur, quod domina Maria Isao Liou solita erat se semper benevolam filiae praebere: « Ordinarie bene tractavi « illam », ait mater, et filia: « Ordinarie bene me habebant, sive mater « mea, sive parentes sac. Heou ». Hic metus gravis fuit etiam iniustus; parum enim refert, si mater animo filiam cogere non intendebat; nam error inferentis metum a peccato excusare potest, sed obiectivam iniustitiam metus non aufert. Si vero apud Sinenses mos est filios parentem sequi in nuptiis ineundis, hoc tolerari poterit usque dum filii contrariam non manifestant voluntatem, quo in casu mos ille uti iniustus reprobandus est.

Metum Mariae incussum effugere ipsa non poterat, consilia, v. g., exquirendo, fugam arripiendo, etc. Nam brevissimo illo tempore, duorum videlicet dierum, quod intercessit inter habitam notitiam matrimonii et ritum nuptialem, mater curavit, ut familia Heou, penes quam puella vivebat, eam circumveniret hortationibus et compulsionibus. « Rogavi « parentes et sorores sac. Heou, ut ei suaderent ». Acta autem referunt matrem sacerdotis non solum suasiones adhibuisse, sed etiam vim; Mariam enim invitam primitus ad currum, deinde ad Ecclesiam et postremo ad altare veluti manuduxit; et durante hac coactione, matrimonium fuit celebratum. Hinc intelligi nequit in quo solers substitutus vinculi defensoris ex officio fundet suam assertionem, Mariam nuptiis ab exordio coactis, tandem aliquando liberum praestitisse consensum et matrimonio annuisse. Haec mutatio voluntatis esset probanda; neque praesumi potest ex eo, quod puella ecclesiam ingressa confessarium libere adiverit; nam haec duo, voluntaria peccatorum confessio et subsequens matrimonii celebratio non sunt adeo inter se connexa, ut si primum ponatur cum plena voluntate, alterum etiam dici debeat libere positum. Hinc S. C. Concilii, in *Tolentinaten.*, 17 aprilis 1869, nullum declaravit matrimonium ex capite vis et metus, non obstante quod sponsa deposuerit: « Appena entrata in chiesa trovai il Curato ... mi « confessai brevemente ».

Quibus omnibus in iure et in facto diligenter perpensis, Nos infrascripti Auditores de Turno, pro Tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, Christi nomine invocato, decernimus, declaramus et sententiamus, ***constare de matrimonii nullitate in casu***, videlicet ad propositum dubium respondemus ***Affirmative.***

Ita pronunciamus mandantes Ordinariis locorum et ministris Tribunalium ad quos spectat, ut exsecutioni demandent hanc nostram definitivam sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam SS. Canonum et praesertim cap. 3, sess. XXV, *De Reform.* Concilii Tridentini, iis adhibitis exsecutivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, in sede Tribunalis S. R. Rotae, die 10 februarii 1917.

Guilelmus Sebastianelli, Decanus, *Ponens.*
Seraphinus Many.
Maximus Massimi.

L. ✠ S.

Ex Cancellaria, 17 februarii 1917.
Sac. I. Ladelci, *Notarius.*

II

LUCANA

DISMEMBRATIONIS

Benedicto PP. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno tertio, die 23 aprilis 1917, RR. PP. DD. Guilelmus Sebastianelli, Decanus, Ponens, ***Petrus Rossetti et Raphael Chimenti, Auditores de turno, in causa*** Lucana-Dismembrationis, ***inter*** Ecclesiam parochialem loci Gello, ***repraesentatam per legitimum procuratorem Sac. Carmelum Conte advocatum, et*** Parochiam filialem loci Celle, ***repraesentatam per legitimum procuratorem Vincentium Sacconi advocatum, interveniente et disceptante in causa Rev. Promotore iustitiae, sequentem tulerunt definitivam sententiam.***

Incolae vici Celle, Lucanae dioecesis, propter difficultatem accedendi, tempore praesertim hyemali, ad parochialem ecclesiam loci Gello et propter animorum aversionem Cellenses inter et Gellenses, an. 1837 quibusdam procuratoribus mandarunt, ut vicus Celle a parochia Gello

dismembraretur et cappella in proprio erecta territorio S. Elisabeth dicata in novam parochiam erigeretur. Cellensium votis obsecundandum non esse censuit Ordinarius Lucanus; tantummodo cappellano in praefata ecclesiola inservienti quasdam concessit facultates curam animarum respicientes. Quod tamen non valuit pacem in utroque pago restituere; quin imo tales aliquando publici ordinis perturbationes habitae sunt, ut opus fuerit eas manu militari sedare. Anno 1913 Cellenses, collecta pecuniae summa necessaria ad novae parochiae dotem constituendam, iterum preces obtulerunt hodierno Archiepiscopo Lucano, qui die 23 febr. 1915 primum iudicavit adesse in casu « sufficienti motivi per accogliere in « massima la dimanda degli abitanti di Celle », deinde, sententia diei 30 martii 1916, ad formalem dismembrationem et novae paroeciae erectionem devenit. A qua sententia Gellenses aeque ac Cellenses appellationem interposuerunt; illi negantes verificari in casu causas a sacris canonibus requisitas pro facienda dismembratione; isti sustinentes novae parochiae deberi certam proventuum fabricae ecclesiae Gello partem, nec non summam libellarum 56, quae antea cappellano solvebatur, in totum vel saltem ex parte, quod utrumque denegat archiepiscopalis sententia. Hinc nobis hodie causa definienda proponitur sub hisce concordatis dubiis: I. *An constet de legitima dismembratione in casu.* II. *An, et quatenus affirmative, quaenam pars ab opere parochiali loci Gello sit detrahenda favore paroeciae filialis.* III. *An parochus loci Gello solvere debeat rectori paroeciae filialis summam annuam libellarum 56 totam vel saltem ex parte.*

Ius quod spectat. - Patres adnotarunt parochiarum divisionem alienationis speciem inducere, et ideo ad eam, utpote odiosam, decernendam requiri iustas causas et solemnitates a iure praescriptas.

Relate ad primum, iusta causa est, si parochiani ad suam ecclesiam *sine magna difficultate* (ex cap. 3, *De eccl. aedif.*) vel *sine magno incommodo* ex (cap. 4, Ses. XXI, *De reform.*, Concilii Trid.) pro sacramentis suscipiendis et divinis officiis audiendis accedere nequeant. Haec difficultas aut magnum incommodum derivat: 1) ex loci distantia ab ecclesia parochiali, seu quando parochia ita ampla non sit ut populus, adversis praesertim temporibus, sine magno incommodo illuc horis congruis ad divina officia confluere non possit. Hoc statuunt Patres Tridentini in cap. superius citato: « In iis vero (ecclesiis) in quibus, ob locorum distantiam « sive difficultatem, parochiani, sine magno incommodo, ad percipienda « sacramenta et divina officia audienda accedere non possunt, novas « parochias, etiam invitis rectoribus, iuxta formam Const. Alexandri III,

« quae incipit *Ad audientiam,* constituere possunt (Ordinarii) ». Verificatur: 2) ex itineris difficultate, loci etiam distantia seclusa, ut cum inter populum alicuius villae et parochialem ecclesiam torrens vel flumen aliquod intercedant, quae nec pontem habeant, nec vado possint transiri, praesertim hyemali tempore, cum pluviae inundant, uti dicitur expresse in cap. *Ad audientiam.* Unde Pignatelli (in tom. IV, Cons. 230, n. 9): « Si constiterit, quod via sit monstruosa, aspera, lutosa, ac ita ardua, « ut parochiani sine magno incommodo, immo etiam periculo, pro reci- « piendis sacramentis et audiendis divinis officiis ad parochialem eccle- « siam accedere nequeant, praesertim tempore hyemali, propter imbres « et pluvias, reputatur necessaria dismembratio, sive erectio novae paro- « chiae ». Ad decernendam autem dismembrationem non requiritur ut adsit et locorum distantia et difficultas itineris, sed sufficit ut alterutrum verificetur. Hinc dismembrationis causa, de qua agimus, formaliter reducitur ad grave incommodum accedendi ad parochialem ecclesiam. Olim, hac causa etiam concurrente, deveniendum haud erat « ad dismembra- « tionem parochiae ubi prospici posset retentione in aliqua cappella « cappellani, qui praesto esse posset pro necessitatibus spiritualibus paro- « chianorum, qui ecclesiam parochialem, vel prae distantia, vel prae iti- « neris difficultate, adire nequeunt ». Ita perpetuo respondit Rota, signanter in recent. dec. 578. Et adamussim censuit S. Congregatio Concilii in *Derthonen. - Dismembrationis,* 5 apr. 1732 ... At novissime in diversam abiit sententiam S. Congregatio Concilii in *Comen.,* 3 dec. 1750. « Censuit enim deveniendum esse ad dismembrationem parochiae, tam- « etsi rector veteris parochiae retinere offerret in aliqua cappella cappel- « lanum, qui occurrere valeret spiritualibus indigentiis parochianorum, « qui iusta de causa instabant pro dismembratione » (Ferraris, *Bibliotheca Can.* ad v. *Dismembratio,* n. 10 et 19). Hanc mitiorem interpretationem firmavit praefata Congregatio in *Reatina,* 20 sept. 1817; in *Urbinaten.,* 27 nov. 1852 et 20 nov. 1853; in *Sypontina,* 25 ian. 1850; in *Concordien.,* 19 ian. 1889 et in *Ianuen.,* 7 iun. 1907; et tenuit H. S. Tribunal in *Bobien.,* coram Lega, 4 martii 1911. Et merito quidem: « nostra « enim aetate, uti scribit Promotor iustitiae in suis animadversionibus, « charitate erga Deum tepescente, moribus in dies magis corruptis, lupis « undique rapientibus oves, opportunum visum fuit veros multiplicare « pastores », tum quia isti magis idonei praesumuntur ac simplices cappellani aut vicarii, maiorique gaudent experientia; tum quia, utpote propriis incardinati ecclesiis, immo propriarum ecclesiarum sponsi, alacriori animo ac diligentia bono spirituali ovium sibi commissarum incumbunt.

Quamvis ad faciendam dismembrationem sufficiat magna difficultas accedendi ad ecclesiam parochialem, nihilominus in iure sancitum non est, quando in concreto haec magna verificetur difficultas. Proinde Doctores hoc relinquunt determinandum arbitrio iudicis, seu Ordinarii, qui rem definiet ex locorum, personarum factique circumstantiis. Ita Fagnanus (in lib. III *Decret.*, cap. III, num. 4, tit. XLVIII): « Quanta autem « debeat esse huiusmodi distantia, seu parochiae amplitudo, ut paro- « chiani dicantur non posse, sine magno incommodo, ad ecclesiam acce- « dere, cum iure definitum non sit, iudicis arbitrio relinquitur » (cap. *De causis* supra *De Offic. Deleg.*) et tenet Menochius, *De arbitr. iud. cent. 5, casu 407*, n. 4. Et Rota (dec. num. 2 c. Penting): « Ordinarii iudicio « statur circa rationabilitatem causae faciendi similes erectiones ». Conferri possunt etiam Laurenius (*For. Benef.*, tom. I, cap. 3, qu. 159), Reiffenst. (lib. IV, tit. 48, n. 13), Ferraris (*Bibl.*, can. V, *Dismembratio*, n. 42) aliique. Hinc merito card. De Luca parochiarum dismembrationem dicit esse quaestionem potius facti quam iuris, et constituere obiectum iurisdictionis potius voluntariae, quam contentiosae (*De Decimis*, Disc. XII).

Altera causa dismembrationis est parochianorum augmentum, etiamsi numerositati populi possit occurri per unius aut plurium vicariorum deputationem, uti scatet ex pluribus S. Congr. Concilii resolutionibus, quas sequutum fuit nostrum Tribunal in *Sedunen.*, c. Perathoner, 2 apr. 1912, et in *Londonen.*, c. Mori, 3 maii 1914.

Dismembrationem etiam suadent discordiae dissensionesque inter populos eiusdem paroeciae existentes. Ratio est quia, hisce in casibus, non raro contigit, ut pars parochianorum negligat accedere ad ecclesiam, in qua communis rector ministerium suum exercet; quod malum nulla alia ratione vitari potest, nisi per novae parochiae erectionem (cardinalis De Luca, *Adnot. ad Conc. Trid.*, disc. XVI, num. 8; Ursaya, *Discept. eccl.*, tom. I, P. T., disc. XIV, n. 58 et 100; Monacelli, *Formul*, III, p. 36). Haec dissidia et antipathias semper noster Ordo consideravit in recentioribus citatis decisionibus et resolutionibus S. Congrrgatio Concilii, in *Bergomen.*, 11 dec. 1886, et in *Ianuen.*, 7 iunii 1897.

Praeter causam, requiruntur solemnitates. Et 1) instituendus est processus canonicus, non tamen iudicialis, ad facti cognitionem. 2) Requiritur consensus capituli cathedralis. 3) Exquirendus pariter est consensus Rectoris Ecclesiae dismembrandae, eorumque, quorum interest; verum, si iusta habeatur causa, istis etiam invitis, Episcopus potest procedere ad dismembrationem. 4) Constare debet « de erigendae ecclesiae dote « sufficienti, tum ad sustentationem beneficiati, tum ad referenda onera

« fabricae ecclesiae et cultus divini » (Vernz, *Ius decr.*, II, num. 242). 5) Tandem cavendum est « ut competens in ea (ecclesia filiali) honor, « pro facultate loci, matrici ecclesiae servetur » (cap. *Ad audientiam*, tit. XLVIII, lib. III). Quod tamen relinquitur statuendum arbitrio Episcopi.

Modo ad factum. - Relate ad primum dubium Gellenses, circa requisita necessaria, ut dismembratio fieri possit, nullas movent querelas, immo omnia recte processisse fatentur; asserunt vero ex rigore iuris causas desiderari, ut dismembratio cohonestetur. At legitimas adfuisse causas affirmat Archiepiscopus in dismembrationis decreto his verbis: « Considerato che nel fattispecie si verifica un grave incomodo per gli « abitanti di Celle a frequentare in tutte le officiature la chiesa parroc- « chiale di Gello; - constatato pure che fra le due frazioni suddette sono « esistite nel passato e continuano ad esistere tali attriti e dissensioni « che, oltre a turbare la pace di quelle popolazioni, ridondano a danno « del bene spirituale delle medesime », etc. Prima itaque causa est grave incommodum Cellensium accedendi ad ecclesiam parochialem loci Gello. Hoc grave incommodum fatentur testes omni exceptione maiores. Ita sac. Matteoni, rogatus de indole et natura accessus ad locum Gello, deponit: « È grandemente incomodo, specialmente per i venti e « nella stagione invernale, perchè vi è una strada quasi impraticabile. « La strada è attraversata da acque, specialmente d'inverno; nemmeno « vi sono ponti, dove la via traversa i canali ». Idem testantur sacerdotes Ramacciotti et Cantoni, quorum primus ait: « È una strada fati- « cosa molto, e nella stagione d'inverno diventa anche difficile ». Alter vero: « È una salita molto ripida e pericolosa nell'inverno per la ragione « dei ghiacci. Fra le strade di montagne credo che sia una delle peg- « giori, non per fattura, ma per la salita, essendo discretamente man- « tenuta ».

Nec relevat iudicium tecnicum Georgii Cesari, quod Gellenses in contrarium opponunt. Nam peritus viae longitudinem designat, quin difficultates describat: « At magna longinquitas (scribit Fagnanus in « cap. 18, *De eccl. aedif.*) non requiritur, sed solum talis, ut iis paro- « chianis sine magno incommodo non pateat accessus ad maiorem « ecclesiam ». Deinde huiusmodi incommodum aliquo modo peritus ipse admittit, cum affirmat iter magna ex parte parum esse commodum utpote admodum ascendens. « Fra la chiesa di Celle e la parrocchia la « distanza misurata, seguendo la strada ordinaria, è di m. 750, di cui « circa 200 pianeggiante ... la pendenza *media* della salita è del 26 °|₀ »;

imo alicubi prorsus molestum esse cum sit gradatum: « Il breve tratto « di maggior pendenza, tratto che porta un discreto spostamento alla « percentuale di cui sopra, è disposto a scala con gradini aventi in media « una pedata di cm. 30 ed un'alzata di cm. 18 ».

Huic rationi in iure expressae et iam sufficientissimae ad decernendam dismembrationem, alia addenda est desumpta ex antipathia, iurgiis ac dissentionibus existentibus inter utriusque pagi incolas, quae dissensiones antiquissimae sunt et fere saeculares; in archivo enim Curiae Lucanae, uti legitur in sententia appellata, « esistono docu- « menti atti a dimostrare l'antichità delle divergenze fra le suddette « frazioni ». Neque dici potest quod hodie disparuerint. Nam sac. Ghirardi ait: « So che esistono discordie fra Celle e Gello... sono pubblicis- « sime... per me sono quelli di sopra (Gellenses) che cercano d'imporsi ». Et sac. Ramacciotti, rogatus: « se sia notorio che esistono gravi discordie « e rivalità fra gli abitanti della frazione di Celle e quelli della frazione « di Gello », respondit: « Vi sono e vi sono state. Sono pubbliche, se ne « parla anche fra i parrocchiani ». Eadem deponit sac. Matteoni dicens: « È pubblica da per tutto la discordia esistente fra le due frazioni. Di « fatti specifici so soltanto che una volta intervennero i carabinieri per « il trasporto dei defunti. Ho sentito dire che ci sono anche stati dei « picchiamenti ». His accedit declaratio Communitatis seu Municipii Pescaglia, quae ita se habet: « La invocata autonomia richiesta dagli « abitanti di Celle si ravvisa opportuna e necessaria sotto ogni punto « di vista, ma più specialmente per motivi di ordine pubblico ».

Recensita dissidia non solum legitimam constituunt dismembrationis causam, sed de medio quoque tollunt difficultatem, quae fit a patrono ecclesiae Gello; incommodo nempe Cellensium ad ecclesiam parochialem accedendi provisum satis fuisse per cappellani deputationem; praeterquamquod enim facultates cappellano concessae impares erant satisfaciendi spiritualibus necessitatibus et iustis desideriis Cellensium, obstinatae aversioni et antipathiae inter utriusque pagi incolas occurri non poterat nisi per novae parochiae erectionem. Unde recte scribebat Archiepiscopus Lucanus Oeconomo Gellensi die 20 oct. 1900: « Quanto « Ella ci scrive... riguardo alla frazione di Celle ci dimostra sempre più « la necessità di venire a quella determinazione, che ella ci propone, e « cioè l'erezione della medesima frazione in Cura ».

Relate ad secundum dubium, Cellenses vellent, ut in favorem novae parochiae pars detraheretur ab opere parochiali loci Gello, ecclesiae Cellensi tribuenda. Etenim, aiunt: « A memoria d'uomo, secondo la tradi- « zione passata di padre in figlio, ha sempre amministrato (l'opera par-

« rocchiale di Gello) con i fondi suoi agli abitanti del Terziere di Celle « le seguenti prestazioni, cioè una libbra di pane bianco a persona nel « giorno della S. Pasqua, una candela a famiglia nel giorno 2 febbraio, « e provvedeva al mantenimento dell'ombrellino per amministrare in « Celle la S. Communione agli infermi, come pure manteneva un velo « e i lampioncini, a tale effetto somministrando una candeletta ad ogni « persona, che si associava alla funzione ». Haec autem omnia non praestabantur Cellensibus ab Opera ecclesiae loci Gello ex titulo aliquo speciali, hoc enim saltem nullo eruitur ex documento; sed quia ipsi Gellensis parochiae partem constituebant. Cum vero, dismembratione sequuta inter utriusque fractionis incolas huiusmodi relatio fuerit sublata et duae fuerint parochiae constitutae, nulla ratione habita status praecedentis, concludendum est nullam praestationem ab Opera Gellensi esse dandam Cellensibus.

Notandum ulterius est dismembrationem parochiarum duplici modo fieri posse. Vel enim a parochia pars territorii tantummodo divellitur et novae ecclesiae tribuitur, vel etiam et pars territorii et pars aliena reddituum separatur parochiae filiali adsignanda. Utraque dismembratio odiosa est, maxime secunda. Hinc secunda dismembratio, iuxta Doctores, fieri nequit nisi duo verificentur: 1) Si reditus matricis ecclesiae exuberantes existant, ita ut utrique ecclesiae tam antiquae, quam novae provideri possit constitutione dotis novae Ecclesiae. Sed in specie, cum ex una parte satis superque fuit consultum novae parochiae per spontaneam Cellensium oblationem, qui annuum redditum L. 936,42, et forte L. 1000, non comprehensis incertis, pro illius dotatione assignarunt, cumque ex altera matricis ecclesiae Gellensium redditus adeo sunt exigui, ut illius rectoris substentationi vix sufficiant, nulla adest ratio ut ecclesiae filiali pars etiam minima reddituum ecclesiae matricis tribuatur. Haec omnia testatur Archiepiscopus scribens « che le rendite « della chiesa parrocchiale di Gello sono appena sufficienti alla congrua « del parroco e al mantenimento della chiesa medesima... che alla con- « grua del nuovo parroco di Celle è sufficientemente provveduto... che « la chiesa della erigenda parrocchia di Celle è abbastanza provveduta « di sacri arredi e di entrate speciali per il mantenimento del culto e « delle funzioni parrocchiali ».

Hisce ex rationibus Patres censuerunt secundum dubium dimittendum esse negativa responsione.

Negativo etiam modo solvenda est quaestio proposita in tertio dubio. Etenim in actu fundationis cappellaniae Cellensis legitur « che « il cappellano debba coadiuvare il parroco di Gello nell'esercizio della

« cura delle anime... per il quale onere Mons. Vicario Generale impone « obbligo ai Signori Rettori della Chiesa Parrocchiale di Gello di dare « e pagare ogni anno ai Cappellani della suddetta uffiziatura la somma « di lire 55 ». Non ergo de legato agitur in favorem cappellaniae Cellensis statuto, sed tantum de congrua mercede debita cappellano pro coadiutoria. Hinc cum, sequuta dismembratione, desierit in cappellano onus coadiuvandi Gellensem parochum, et ratio etiam mercedis cessare debuit, unde nulla superest obligatio in parocho loci Gello solvendi praefatam summam. Quod evidens fit si observetur cappellanum Cellensem non solum Cellensibus, sed et aliis incolis parochiae Gello operam suam praestare debuisse, uti affirmat Archiepiscopus in sententia appellata. « Il motivo, ait, per il quale il parroco di Gello *ab antiquo* dà ogni « anno al cappellano di Celle la somma di scudi 19 pari a lire 55, sta « nel fatto che detto cappellano presta aiuto al parroco di Gello non solo « nella frazione di Celle, ma anche nel rimanente della parrocchia ».

Quibus omnibus, tum in iure, tum in facto rite diligenterque perpensis, Nos infrascripti Auditores de turno, pro tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, Christi nomine invocato, propositis dubiis respondemus: Ad I. *Affirmative.* Ad II. *Negative.* Ad III. *Negative.*

Ita decernimus, declaramus et sententiamus, statuentes expensas esse inter partes compensandas, quoad autem taxam sententiae, pro medietate solvatur ab utraque parte.

Ita declaramus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium, ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam ss. Canonum et praesertim cap. 3, sess. XXV, *De reform.*, Conc. Trid., iis adhibitis exsecutivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, in sede Tribunalis S. R. Rotae, die 23 aprilis 1917.

Guilelmus Sebastianelli, Decanus, *Ponens.*
Petrus Rossetti.
Raphael Chimenti.

L. ✠ S.

Ex Cancellaria, die 4 maii 1917.

Sac. T. Tani, *Notarius.*

SUPREMUM
SIGNATURAE APOSTOLICAE TRIBUNAL

FLORENTINA

IURIUM DE SEPULCRIS, SIVE NULLITATIS SENTENTIAE ROTALIS

In ordinario coetu seu congressu habito in aedibus Emi ac Rmi P. D. Michaëlis Card. Lega, Praefecti, die 12 februarii 1917, intervenientibus, una cum Patre Secretario, nonnullis Praelatis Votantibus et Referendariis, inter alia examini subiectus est recursus Sanctis Binazzi sacerdotis adversus sententiam a S. Rota latam in causa, die 9 iunii anni 1916, ad obtinendam nullitatem dictae sententiae. Fundamento tamen boni iuris destitui idem recursus visus est, atque idcirco iuxta *Legem Propriam*, can. 40, recursus reiectus est. Cum autem adversus hanc Signaturae decisionem interpositus esset novus recursus ad Emorum Patrum eiusdem Signaturae plenarium Coetum, responsum fuit ab Emo Cardinali Praefecto, in Consueto Congressu habito die 11 martii 1917: *In decisis*, addito Emi ipsius Cardinalis Praefecti decreto, ut extenderetur decisio. Decisio autem haec est.

Sanctes Binazzi, sacerdos ac praepositus ecclesiae parochialis suburbanae S. Felicis ab Ema, in dioecesi florentina, die 21 augusti 1871 contractum societatis iniit cum Sodalitate S. Marci ac SSmae Annuntiatae, quae in eadem ecclesia parochiali erecta est, ad hoc ut in coemeterio ipsius paroeciae sepulcretum in forma columbarii construeretur. Ex ea conventione omnes expensae in constructione sustinendae, nec non omnia lucra ex futuris tumulationibus percipienda in aequas portiones Praepositum inter et Sodalitatem dividenda erant. Anno 1880 sacerdos Binazzi mortuus est, eique successit Angelus Ciuffi, sacerdos, qui cum praefata Sodalitate alias tres iniit conventiones priori similes, annis nempe 1882, 1889 et 1908, pro constructione 2^ae^, 3^ae^ et 4^ae^ sectionis sepulcreti. Anno tamen 1908 non leve dissidium inter partes ortum est, cum Praepositus quodlibet ius ad tumulationum emolumenta participandi Sodalitati agnoscere renueret. Controversia ad Curiam archiepi-

scopalem florentinam delata, haec, decreto diei 8 iunii 1912, pro Sodalitate pronuntiavit.

Cum adversus hoc decretum Praepositus recursum habuerit, causa, praevia pontificia commissione, apud S. Rotam discussa est sub tribus dubiis ita concordatis:

1° *An, quo titulo, quanam mensura, quibusque oneribus, Sodalitas S. Marci et SSmae Annuntiatae participare debeat de emolumentis funerariis veteris et novi coemeterii in casu.*

2° *Utrum Sodalitati an parocho restituenda sint emolumenta in praeteritum percepta, nec non reficienda damna in casu.*

3° *A quo, quomodo, qua mensura, quibusque cum cautelis emolumentorum administratio sit gerenda in casu.*

His dubiis S. Rota, sententia lata die 26 febr. 1915, sic respondit:

Ad 1^m^ *Affirmative, seu Sodalitatem S. Marci et SSmae Annuntiatae participare debere de emolumentis veteris et novi coemeterii in casu, titulo conventionum inter ipsam et parochum S. Felicis ab Ema initarum, atque pari mensura tam in oneribus, expensis operarum et manutentionis ordinariae atque extraordinariae communiter ferendis, quam in proventibus inter sese dividendis.*

Ad 2^m^ *Affirmative ad primam partem, negative ad secundam, seu Sodalitati a parocho restituenda esse emolumenta in praeteritum percepta, nec non reficienda esse damna in casu.*

Ad 3^m^ *Emolumentorum administrationem gerendam esse iuxta normas statutas in conventione, diei 26 aprilis 1908.*

Adversus hanc sententiam Praepositus appellationem interposuit ad secundum turnum S. Rotae, novumque dubium concordatum est, uti fieri solet, his verbis:

An sententia rotalis diei 26 februarii 1915, confirmanda vel infirmanda sit in casu.

Responsio secundi turni, coram Many, data est die 9 iunii 1916 et ita se habet:

Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

Itaque sententia primi turni confirmata est, ac pariter circa expen sas decisum est, sicut et in sententia priore, eas omnes, quae ad utrumque iudicium pertinent, a Praeposito solvendas esse; quoad alterum vero iudicium, etiam expensas ac stipendium advocati adversae partis ab ipso Praeposito esse sustinenda.

Adversus sententiam secundi turni S. Rotae, Praepositus recursum habuit ad Supremum Signaturae Tribunal, pluribus expositis *gravaminis*, uti dicunt, capitibus.

Sepositis iis rationibus, quae evidenter ob earumdem naturam apud Supremum Tribunal deduci nequeunt, motiva, quae aliquam considerationem merentur, ad haec reducuntur.

I Series.

Tota haec controversia fundatur in validitate vel nullitate contractuum, qui inter partes intercesserunt. Iamvero hi contractus invalidi dicendi sunt contra ac pronuntiavit S. Rota. Ergo sententia impugnata S. Rotae nulla est ob *perversionem factorum.*

Quod quidem duplici argumento Praepositi nomine ostenditur.

A) Contractus invalidi sunt, quia Sodalitas personalitate iuridica, tum civili tum canonica, omnino caret, ideoque incapax est ad contrahendum. Sane Sodalitas communi consilio utriusque potestatis civilis ac religiosae anno 1782 suppressa est, ob nonnulla mala, praesertim ob inordinatam administrationem, ac nunquam - ne canonice quidem - restituta est. Hinc Sodales ostendere ante omnia debent se, *canonice saltem*, Confraternitatem constituere, ut actoris partes contra Praepositum sustinere valeant.

Gravamen tamen huiusmodi fundamento destituitur. Ante omnia, Sodales minime actoris partes gerunt, sed rei, quia recurrens est Praepositus; ideoque non Sodalibus, sed Praeposito onus probationis incumbit. Nihilominus Sodalitas, coram S. Rota, suas rationes adduxit ut propriam personalitatem iuridicam sensu canonico probaret.

Qua in re animadvertendum est, S. Rotam sedulo rem pertractasse, rite ostendendo, auctoritatem archiepiscopalem decreto 19 aprilis 1793, additamenta nonnulla prioribus Sodalitatis statutis approbasse, sicque, virtualiter saltem, Sodalitatem ipsam rursus agnovisse. Decretum huiusmodi minime impugnat pars recurrens, sed de eo prorsus silet; quod profecto satis ostendit, factorum perversionem S. Rotae tributam longe hinc abesse.

Instat quidem Praepositus adducens - velut si ad argumentum *ex noviter repertis* confugeret - quatuor documenta ex regio Archivo Status, Florentiae, extracta. Ex iis tamen nihil novi reipsa eruitur, uti constat ex compendio ipso, quod a parte recurrente exhibetur his verbis: « Detta Confraternita fu soppressa nel 1782 dietro istanza della popo- « lazione (all. 1); dopo la minaccia, non ascoltata, dell'Arcivescovo, deter- « minata da cause canoniche (all. 2); per opera dello stesso Arcive- « scovo, che notifica il provvedimento al governo granducale (all. 3); e « per opera del governo granducale (all. 4) ».

Haec omnia probe nota erant S. Rotae, ac minime excludunt Sodalitatem postea canonice restitutam esse, sicut reipsa restituta fuit. Quod si parti recurrenti concedatur, Sodalitatem sub alio nomine aliaque forma instauratam esse, exinde nullatenus concludi posset Sodalitati ipsi canonicam personalitatem esse denegandam. Corruit ergo quodlibet impugnationis fundamentum.

B) Contractus, de quibus agitur, initi sunt sine beneplacito canonico et civili, quod necessarium fuisset ad eorundem validitatem. Ita quidem obiicit recurrens, remque exponit.

a) Quod spectat veniam civilis auctoritatis, necessitas eiusdem deducitur ex Concordato inter S. Sedem et Magnum Ducem Petrum Leopoldum II, celebrato die 25 aprilis 1851.

Pars recurrens conqueritur, S. Rotam Concordatum vi sua destitutum habuisse, quia a gubernio provisorio Hetruriae denuntiatum fuerat, ideoque veniam civilem, de qua agitur, non amplius necessariam dixisse, ac proinde contractus absque ea initos validos esse declarasse; quae omnia, ex mente partis recurrentis, recta non sunt.

Error, qui ita S. Rotae adscribitur, ex mera facti aestimatione procederet, quae ideo apud Supremum Tribunal censuram non meretur. Criterium enim iuridicum, quod illam facti aestimationem informat, omnino rectum est. Sane S. Rota hoc principium statuit: ex denunciatione nempe alicuius Concordati ex parte tantum civilis potestatis, hanc, indebite utique agendo circa onera assumpta, profecto iis iuribus renuntiare, quae sibi ipsius concordati vi competebant.

Iamvero principium huiusmodi exceptionem non patitur; quod satis est pro munere Supremi Tribunalis ad sententiam Sacrae Rotae firmandam.

Contra haec subdit Praepositus, ex violatione Concordati a gubernio provisorio Hetruriae patrata nullum ius exsurgere posse, cum violatio idem non sit atque abrogatio, eo magis quod violatio ex parte laicae potestatis contigerit, inquit, prout ex verbis decreti denunciationem continentis constat, « per rimettere in vigore in Toscana il diritto pub-« blico ecclesiastico, osservato costantemente per più di un secolo, senza « offesa del dogma e dei principî fondamentali della religione cattolica ». Haec tamen addita ratio nihil valet, quia etsi assertus finis denunciationis admittatur, nihilominus Ecclesia ex ipso facto illegitimo rescissionis seu violationis concordati ex parte Status, integrum ius habet iudicandi eumdem Statum sub iure communi canonico recidisse, amittendo utilitates ipsi Statui ex concordato derivantes (Cavagnis, *Instit.*

Iuris public. eccles., edit. alt., I, n. 639, 2). Ceterum defensio illa Status a Praeposito assumpta immerito in laudem gubernii provisorii cedit, ob iactantiam zeli religiosi, de cuius sinceritate sola Ecclesia iudicare potest.

Animadvertit insuper pars recurrens, una cum denunciatione concordati, nullo modo abrogatas fuisse leges contentas in Motu proprio leopoldino 7 martii 1773, ex quibus parochi contractus onerosos circa beneficii bona inire nequeunt sine expressa venia potestatis civilis. Imo hae leges leopoldinae positive confirmatae sunt in decreto denunciationis Concordati, atque etiam hodie in tota Hetruria adhuc vigent.

Clare patet hunc partis recurrentis sermonem intelligendum esse, quod nostram causam attinet, de vi obligandi earum legum non coram Statu, sed coram Ecclesia. Iamvero, re ita intellecta, dicendum est Praepositi animadversiones nihil novi continere. Omnia, quae ipse nunc profert, iam, licet minus explicite, proposita sunt coram S. Rota. Etiam tunc ipse egit de necessitate veniae civilis ad contrahendum vi earum legum et concordati, sed nunquam causam praedictarum legum ab ipsius concordati causa separare conatus est. Quod etiam egit sententia impugnata, quae satis habuit contra monere, gubernium, ipso facto denunciationis, favoribus quos antea ab Ecclesia obtinuerat, renuntiasse.

Nunc, e converso, pars recurrens, - parum etiam sibi constans, quia coram secundo turno Rotae, defectui veniae civilis fere nullum tribuerat momentum, - sententiam impugnatam confusionem inter concordatum et leges leopoldinas induxisse affirmat, additque leges has acceptatas et approbatas a S. Sede fuisse.

Exprobratio tamen huiusmodi in S. Rotam non sustinetur. Sane, leges illae leopoldinae libertati Ecclesiae infensae, quod spectat ad materiam de qua agimus, adhibitis opportunis correctionibus, nec non data ex parte gubernii, ut fieri solet in similibus conventionibus, aequa compensatione, in ipsum concordatum introductae sunt. Quo factum est, ut etiam ex parte Status quamlibet vim obligandi, quoad veterem ipsarum formam, amiserint, totamque iuridicam efficaciam, annuente Ecclesia, solum uti dispositiones concordatariae acquisierint.

Quod satis aperte etiam legitur in verbis quae concordatum praecedunt, eumque celebratum tradunt: « all'oggetto di porre in armonia « le leggi della Toscana nei rapporti che esse avevano con quelle della « Chiesa ». Nulla igitur aequivocatio aut confusio tribui potest sententiae impugnatae, quae ideo specialem mentionem de legibus leopoldinis omisit, quia hae, sensu explicato, in concordatum insertae sunt. Quod

etiam confirmatur articulo 2 decreti denunciationis concordati, qui ita se habet: « Per conseguenza le leggi e le consuetudini del giure pub- « blico ecclesiastico toscano anteriori al 25 aprile 1851 sono *ristabilite* « in pieno vigore »; quod idem est ac dicere, eas antiquas leges amisisse, quatenus tales, ob concordati stipulationem, suum valorem, quod satis profecto est ad sententiam impugnatam sustinendam.

Verum est, gubernium provisorium eodem articulo, nuper allato, dum concordatum denuntiat ac suis oneribus ex eo erga Ecclesiam contractis se subtrahit, voluisse ac pro libidine declarasse se, in propriam tantum utilitatem, Ecclesiae vincula solidare: ex hoc tamen Status abusu nullum ipsi ius acquiri potuit, quod in foro Ecclesiae invocare liceat.

Concludendum igitur est ex hoc capite defectus veniae civilis, sententiam S. Rotae impugnari legitime non posse.

b) Pars recurrens aliquid etiam innuit de defectu beneplaciti apostolici, circa quem diutius disseruit in praecedenti iudicio. Quamvis autem in praesens Praepositus breviter de hoc capite agat, Supremum tamen Tribunal rem silentio praeterire non potest.

Sententia impugnata, secus ac sententia primi turni, merito ad examen revocavit memoratum defectum, ac censuit omissionem beneplaciti apostolici quantum ad 2^{am}, 3^{am} et 4^{am} conventionem circa tres postremas sepulcreti sectiones, imo potius circa 2^{am} et 3^{am}, quia pro 4^{a} conventione beneplacitum apostolicum obtentum est, ipsarum conventionum invaliditatem minime produxisse. Ratio a S. Rota adducta est, quia agitur in casu de exiguis terris, quae comprehenduntur in concessione canonis *Terrulas* (58, caus. 12, q. 2), pro quibus alienandis Episcopi consensus sufficit. Quamvis autem singulae illae parvae alienationes simul collectae efforment unam alienationem non parvi momenti, id tamen nihil in casu obstat, quia, iuxta iudices rotales, prae oculis habendum est principium, quod ita enunciari potest. Locus fit applicationi can. *Terrulas*, ideoque opus non est beneplacito apostolico, etiam in casu plurium venditionum, quae successive habeantur, exiguarum portionum eiusdem fundi maioris, dummodo venditio ab administratoribus sine fraude acta sit, nempe dummodo intentio abfuerit sic effugiendi necessitatem beneplaciti apostolici. Cum hac dolosa intentione confundendum non est propositum, licet ab initio conceptum, ad eam completam alienationem perveniendi, quoties propositum huiusmodi non firmum et absolutum, sed velut conditionatum et hypotheticum est.

Alienum est a munere Supremi Tribunalis inquirere in applicationem huius principii ad casum particularem, ad hoc nempe ut cognoscatur

utrum *de facto* fraus, sic intellecta, in contractibus de quibus agitur, intercesserit nec ne. Munus tamen Signaturae est ad examen revocare ipsum principium iuridicum a S. Rota enunciatum. - Quod quidem subtiliter compositum aliquid novi forte inducit circa interpretationem extravagantis *Ambitiosae* et can. *Terrulas*. Itaque interpretatio huiusmodi conformis profecto non est rigidiori opinioni quam maior auctorum pars amplexa est, quamque sequitur ipse D'Annibale (*Summ. III*, 79, not. 18), qui in ceteris quaestionibus ad interpretationem nostri canonis pertinentibus interdum uti valde benignus habitus est (cfr. Wernz, *Ius decret.*, III, n. 165, not. 160). Iuxta hanc opinionem quoties terra alienata pars est fundi maioris, eo ipso applicari nequit can. *Terrulas*, etiamsi semel alienatio contingeret. Ad rem adducitur textus eiusdem canonis: « Ter« rulas aut vineolas exiguas et Ecclesiae minus utiles, longe positas « et parvas, Episcopus sine consilio fratrum, si necessitas fuerit, distra« hendi habeat facultatem »; in quo supponitur praecise de agello quodam separato causam esse. Idque eo magis, quod, uti multi opinantur, prohibitio alienationis, sine debitis conditionibus, cum sit Ecclesiae favorabilis, latae, imo latissimae interpretationi subiiciatur, sicque prohibitio ipsa facile ad casus dubios extendatur (Schmalzg., lib. III, tit. 13, num. 7).

His tamen non obstantibus, negari nequit principium a S. Rota invocatum conforme esse opinioni benigniori, quaeque merito magis consentanea rationi habenda est. Iuxta hanc alteram opinionem locus fit applicationi can. *Terrulas* etiam in casu exiguarum portionum maioris fundi, quoties hae parvae portiones sine fraude alienantur, idest sine proposito ad alienationem maiorem lege prohibitam perveniendi. De hac fraude egregie loquitur Ferraris (*Biblioteca can.*, voce *Alienare*, art. IV, n. 18 et sqq.): « Octavo, sine beneplacito apostolico non pos« sunt bona ecclesiastica sive mobilia pretiosa *dividi* in plura corpora « *ad hoc*, ut minuatur valor et reducantur ad esse terrularum ... *ut* « *res fiat*, auctoritate episcopi, alienabilis. Hoc enim esset aperte agere « in fraudem legis et absque solemnitate alienare quae sine ipsa sunt « inalienabilia..... et ideo esset totaliter illicita et invalida talis *fraudu« lenta* alienatio ratione *malae fidei*..... Et sic, Clemente VIII appro« bante, declaravit S. Congregatio », etc.

Quae verba profecto explanatione non indigent. At S. Rota ulterius progreditur ac pronuntiare non dubitat, etiam propositum ad maiorem alienationem perveniendi non constituere *fraudem* contra prohibitionem, quoties propositum illud non firmum et absolutum sit, sed restrictionibus et conditionibus subiiciatur, quae efficiant, ut singulae aliena-

tiones de facto patratae in unam maiorem alienationem *non coalescant*, sed separatae maneant atque ita singulae protectione can. *Terrulas* adhuc fruantur. Explicatio haec, uti supra dictum est, elegans videri poterit, minime tamen cavillationi comparanda, cum aliud interpretationis criterium, priori iam recensito oppositum, prae oculis habendum sit, ex quo prohibitio alienationis consideranda est non favorabilis, sed *odiosa*, ideoque strictae interpretationis, tum quia iuri antiquo derogat, tum quia limitat potestatem Episcoporum, tum quia transgressoribus poenam excommunicationis infligit in re, quae ob mutata temporum adiuncta, obiective pretiosa censeri non solet (D'Annibale, *Summ. III*, n. 77, nota 6), quod criterium nunc in ecclesiastica disciplina discrete paullatim praevalere dicendum est.

Omnibus ergo perpensis, negandum est S. Rotam in errorem iuridicum incidisse, ideoque sententia impugnata ne ex hoc quidem capite censuram meretur. Quod valet etiam pro primo contractu, pro quo S. Rota supremum suum iudicium circa factum pronuntians, nullam extitisse alienationem censuit, cum terra in sepulcretum adhibita, iam in coemeterium destinata esset.

II Series.

His accedunt alia *gravamina*.

a) Quia, cum, vivente Praeposito Binazzi, divisio emolumentorum inter partes contigerit, quae in contractu 29 augusti 1871 praevidebatur, eo ipso ad normam art. 1729 cod. civ. italici societatis contractus desierat. Sed haec respiciunt circumstantias facti, de quibus Signatura non videt.

b) Quia S. Rota factorum veritatem pervertit, dum voluntatem Praepositi Binazzi sepulcreti constructionem prosequendi uti *hypotheticam* consideravit, dum, iuxta recurrentem, voluntas illa *absoluta* fuit. Haec tamen nullo modo perversio factorum dici potest, sed mera interpretatio verborum alicuius contractus, qui in omnibus suis partibus plane notus fuit S. Rotae, quae interpretatio fuse discussa est, ideoque apud Supremum Tribunal rursus in dubium revocari nequit.

c) Quia omnia quae pars recurrens egit apud Curiam archiepiscopalem, ad conventionem anni 1882 ineundam, ex fraudibus callide a Sodalitate adhibitis posita sunt. Sed pariter ex actuum inspectione constat, agi hic de cumulo circumstantiarum ad factum pertinentium, de quibus Signatura iudicare non potest, quaeque satis considerata sunt a praecedentibus iudicibus.

d) Quia pars recurrens mendax non fuit cum asseruit se solum *sub conditione* conventioni 26 aprilis 1908 subscripsisse; et insuper quia eadem conventio inscribenda esset, « avrebbe dovuto essere registrata », vi consuetudinis in Hetruria vigentis circa omnes privatas conventiones, quam consuetudinem S. Rota despexit. Sed rursus haec omnia ad factum stricte pertinent, ideoque ad iudicium circa meritum spectant. Ceterum principium iuridicum a S. Rota hac in re enunciatum, quodque pars recurrens respicit, nempe: « inscriptio in regestis publicis vel tra- « ditio exemplaris in manu Sodalitatis non erant conditiones requisitae « ad eius valorem », principium huiusmodi, inquam, rectissimum est, tum quoad alteram partem, quae evidens est, tum quoad primam, cum notissimum sit, in systemate iuris italici *transcriptionem* et *inscriptionem*, in casibus in quibus requiruntur, exigi tantum ut actus vim habeat respectu extraneorum (*di fronte ai terzi*), minime vero inter partes contrahentes, uti in casu nostro.

Ex his omnibus S. Tribunal Signaturae censuit recursum esse prorsus reiiciendum. Cum autem adversus hanc decisionem Signaturae interpositus esset novus recursus ad Emorum Patrum eiusdem Signaturae plenarium Coetum, responsum fuit ab Emo Cardinali Praefecto, in consueto Congressu habito die 11 martii 1917: « In decisis », ideoque novus recursus admissus non est.

Datum ex aedibus S. T. die 31 martii 1917.

Iosephus Palica, *Signaturae Votans.*

VISA

Evaristus Lucidi, *S. A. S. T. a Secretis.*

L. ✠ S.

Iosephus adv. Fornari, *Notarius.*

DIARIUM ROMANAE CURIAE

SEGRETERIA DI STATO

AVVISO

La Direzione dell'« Annuario Pontificio » presso la Segreteria di Stato interessa vivamente gli Illmi e Rmi Ordinari delle diocesi, i collegi prelatizi, i Superiori generali degli Ordini religiosi, i Rettori dei collegi ecclesiastici e tutti i dignitari appartenenti alla Corte pontificia a volerle trasmettere in tempo utile le relazioni e rettifiche occorrenti per la edizione dell'« Annuario » pel prossimo anno 1918, in conformità della lettera circolare dell'Emo sig. Cardinale Gasparri, Segretario di Stato, in data 15 luglio 1915, e delle particolari istruzioni ricevute al momento delle nomine e promozioni.

NOMINE

Con Biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre si è degnato di nominare:

1 settembre 1917. Il Rev. sac. D. Giuseppe Zaccarella, *Aiutante di Studio della Segreteria dei Brevi ai Principi.*

18 » » L'Emo signor cardinale Tommaso Pio Boggiani, *Protettore della Confraternita del Santissimo Nome di Dio* (S. U. A.).

Con Brevi apostolici il Santo Padre si è degnato di nominare:

Assistente al Soglio Pontificio:

17 agosto 1917. Mons. Giovanni Battista Ricci, arcivescovo di Ancona e Umana.

Protonotari apostolici ad instar participantium:

4 agosto 1917. Mons. Filippo Abbo, vicario generale della dioc. di Albenga.

27 » » Mons. Vincenzo Solombrino, dell'archidiocesi di Napoli.

7 settembre 1917. Mons. Mattia Pietro Giovanni Möllmann, vicario generale della diocesi di Harlem.

26 » » Mons. Vincenzo Celli, della diocesi di Norcia, vicario del Delegato Pontificio nella direzione ed amministrazione del Santuario di Pompei.

» » » Mons. Francesco Marchetti-Selvaggiani.

Prelato Domestico di S. S.:

29 settembre 1917. Mons. Benedetto Aloisi-Masella, uditore della Nunziatura Apostolica di Lisbona.

ONORIFICENZE

Con Brevi apostolici il Santo Padre si è degnato di conferire le seguenti onorificenze:

La Commenda dell' Ordine di S. Silvestro Papa:

10 settembre 1917. Al sig. dott. Diego De Castro, già primo segretario della Legazione del Cile presso la S. Sede.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

25 agosto 1917. Al sig. avv. Raffaele Martinez del Campo, dell'archidiocesi di Messico.

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITÀ

NOMINE

Con Biglietti di S. E. Rma Mons. Maggiordomo, il Santo Padre si è degnato di nominare:

Camerieri Segreti soprannumerari di S. S.:

18 aprile 1917. Mons. Francesco Rogács, della diocesi di Sabaria.

26 maggio » Mons. Andrea Huber, dell'archidiocesi di Vienna.

» » » Mons. Leopoldo Metzger, della medesima archidiocesi.

30 » » Mons. Adolfo Nachbaur, della diocesi di Bressanone.

» » » Mons. Bronislao Karakulski, della diocesi di Premislia (rito latino).

30 maggio 1917. Mons. Giovanni Labuda, della medesima diocesi.
8 giugno » Mons. Giulio Guszich, della diocesi di Győr.
» » » Mons. Francesco Reike, della diocesi di Leitmeritz.
» » » Mons. Gustavo Buder, della medesima diocesi.
19 luglio » Mons. Velimiro Horvath, della diocesi di Vacia (Ungheria).
14 agosto » Mons. Angelo Tognoli, della diocesi di Bergamo.
17 » » Mons. Giuseppe Pajączewski, della diocesi di Cracovia.
» » » Mons. Oscar Czyżewski.
» » » Mons. Nicola Nagórzański.
» » » Mons. Giuseppe Schimka.

Cappellano Segreto d'onore di S. S.:

14 agosto 1917. Mons. Giacinto Caballero, della diocesi di Teneriffa.

NECROLOGIO

Settembre 1917. Mons. Pasquale Picone, vescovo di Molfetta, Giovinazzo e Terlizzi.
» » Mons. Nicola Rey y Redondo, vescovo di Teneriffa.
» » Mons. Pietro Emanuele Garcia Naranjo, arcivescovo di Lima.